

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zăneli Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Chestiunea naționalităților în Austro-Ungaria

Marea revistă politică franceză „Le Courrier Européen”, publică în Nr. 8 din 25 aprilie n., sub titlul de mai sus, un important articol semnat de d. N. R. Woukitchevitch, pe care-l rezumăm în cele ce urmează, pentru citorii „Românului”.

Din cauza felului extraordinar al Austro-Ungariei, ale cărei elemente constitutive pun adeseori în chestiune chiar existența acestui stat, există o literatură abundentă asupra acestui subiect.

Credința generală este că, din cauza stării sale precare și a crizelor statornice cauzate de eterogenitatea elementelor care o alcătuiesc, și a divergenței de orientare ce rezultă din toate acestea, monarhia dualistă habsburgică trebuie să întâmpine remanieri profunde atât a granițelor sale cât și a sferelor sale interne.

Dar există autori cari susțin contrariul: ei afirmă soliditatea acestei aglomerații compusă din elemente diferite, cari, cu toate că artificial grupate, nu mai puțin totuși sunt solid grupate. Acesta era punctul de vedere al lui Victor Beaumont care, în articolul său: „Există o chestiune austriacă” apărut în *Revue de Paris*, din 1 iulie 1901, nega existența unei astfel de chestiuni, căci, zicea el, toți supușii austro-ungari, de orice naționalitate ar fi, sunt întim legați prin mai mulți factori cari, vor împede pentru totdeauna disoluția acestei țări. Acești factori sunt:

1) Interesele lor economice, — pros-

peritatea asigurată și garantată prin protecție în afară și schimb în interior.

2) Unitarismul religiei catolice;

3) Devotamentul general către casa domnitoare, loialismul;

4) Necesitatea internațională a existenței Austro-Ungariei.

În liniile ce urmează ne propunem de a stabili falsitatea acestui punct de vedere și de a expune în același timp pe al nostru.

Acest stat extraordinar este compus din 10 naționalități și din mai mult de 20 țări de coroană, kronlaender, și provincii toate diferite în interior unele de altele. Din observarea tablourilor lui *Statistische Monatschrift* austriacă și ale lui *Ungarische Stat. Mitteilungen* se poate vedea și anume din cifrele comparative din anii 1886, 1890 și 1900, că nu se confirmă proverbul după care peștii cei mici trebuie să fie mâncați de cei mari, și, deci, că micile naționalități trebuie să fie mâncaute de cele mari. *Dimpotrivă de o s'au desvolat come paratet, una lângă alta.* Acest lucru este confirmat și de cunoscutul geograf Langham în *Pettermans Mitteilungen* care urmăresc foarte de aproape mișcarea populațiilor.

Anin în opera sa — *Die nationalitätenprobleme der Gegenwart* — ajunge analizând datele, la o altă constatare foarte importantă pentru problema naționalităților în Austro-Ungaria.

Anume că este absurd și fără temei a pretinde că este imposibil a delimita sferile

forțelor reale ale naționalităților în monarhia Austro-ungară.

Acesta este un vechiu argument al acelora cari împedecă naționalitățile în tendințele lor la independență și autonomie, de a pretinde că, pe lângă inferioritatea și incapacitatea politică, ar mai fi și cu neputință a fixa limite sferelor naționalităților, acestea fiind foarte suprapuse și încrucișate.

Anin expune și demonstrează că numai în Austria 4.5% germani se găsesc în regiunile de limbă străină, italienii 3.2%, cehii 2%, alte limbi 1%. Acest procent atât de neînsemnat pentru $\frac{1}{10}$ părți ale țării, demonstrează în chip clar că *fiicare regiune își are caracterul său bine distinct și deci cu o mare aptitudine de absorbire a minorităților neînsemnate.* Acest adevăr este dovedit de numeroși geografi și publiciști pe care se sprijină acest autor (Rauchberg: *Die Bevölkerung Österreichs*; dr. Pfundler, dr. Watte). Tot astfel se petrec lucrurile și în Ungaria.

După acestea autorul face un tablou întunecat al situației politice rezultate în Austria din cauza regimului compozit care este un amestec de feudalism și de semi-libertăți naționale și conflictele cari urmează îngreunând activitatea politicii interne și externe. „Se constată absolut același lucru și în Ungaria unde aceste lupte sunt și mai accentuate prin predominarea politico-națională a magnaților maghiari”.

Privitor la rezultatele votului universal în Austria sunt semnificative cuvintele socialistului italian Arturo Labriola: „Mișcarea sindicalistă austriacă și partidul socialist din această țară sunt prada unei

CÂNTECE

I.

*O, yacht ce vii din țări de basme
Să-mi redestepti trecutul mort,
Te-am așteptat și-acum zadarnic
Pe cheiul umedului port.*

*Căci vii și pleci pe-aceleași ape
Intunecându-mă amar
Și nu-mi poți spune 'n ce vâltoare
Muri copila de pescar!*

II.

*Vreau să plec, să plec la drum
Fără căpătâi,
Blăstămat oraș de-acum
Fericit rămâi!*

*Care drum e oar' mai lung
Pîn' la raiu ori iad,
Sărăcie, sărăcie
Vecinic camarad'!*

A. Cotruș.

Savonarola și Machiavelli

(Monologul lui Machiavelli)

Din „Renașterea” lui Gobineau

Trad. de Ilie Marin

Nota: „Românul” a publicat săptămânile trecute o analiză a operei contelui de Gobineau, scrisă de Herbert Eulenberg. Public astăzi, ca specimen, un monolog din opera principală a lui Gobineau: „Renașterea” („La renaissance”). Din acest monolog se va vedea maniera în care este scrisă întreaga lucrare. După articolul: „Ce va să zică machiavellism?” se va pricepe mai bine și monologul acesta, plin de finețe psihologică.

Ilie Marin.

(Scena se petrece dupăce Girolamo Savonarola a fost ars pe rug în Florența, pe „Piazza della Signoria”, în 1498).

Casa lui Niccolò Machiavelli.

O sală. Machiavelli stă la o masă plină de maldăre de cărți și de hârtii. — E seara. — Amurgete.

Machiavelli: Bietul Girolamo!... Și-au ajuns ținta oamenii cu Girolamo!... L-au fugărit ani de zile și l-au adus, în sfârșit, în corn de capră... l-au împresurat... l-au prins... l-au omorât! Singurul sfârșit posibil!... Omul acesta trăia într'un vis!... Și-a construit din cea mai fragedă tinerete un

ideal politic de religie, de curățenie, de cinste, de înțelepciune, de dragoste de adevăr. Fiindcă și-a închipuit, că este cu puțință intruparea acestor lucruri foarte frumoase și foarte bune, le-a luat ca și când ar exista și n'a băgat de seamă, că lumea cu atât vorbește despre ele mai mult, cu cât este mai puțin pătrunsă de ele...

Bietul Girolamo! Fiindcă el a fost curat de ori-ce patimi, cari trec marginea, fiindcă n'a fost nici cartofor, nici senzual, nici avar, nici risipitor, nici curtean lingăreț și nici măscărici de bălci, a crezut, bietul, că și muritorii, cari se mișeau împrejurul lui sunt tot atât de capabili să se desbare de toată stricăciunea; și fiindcă privea adevărului față 'n față, nici nu i-a putut veni prin mîntă gîndul, că partea cea mai mare a concetățenilor săi, dacă nu aproape toți... vai! Doamne-Doamne, putem să zicem: toți, cu grozav de puține excepțiuni!... dacă nu aproape toți se aseamănă chipurilor cioplite ale moabiților, provăzute cu ochi, ca să nu vadă și cu urechi, ca să nu audă. Poți să le arăți în dragă voie toate virtuțile omenești, în întreagă splendoarea lor, nu se vor cuminti nici odată, nici pe departe, ei vor rade ca nește găgăuți, la urma-urmelor, de ele!

Bietul Girolamo! Să creadă el că lealitatea este mai mult decât o noțiune goală, mai mult decât o calitate deosebită a câtorva inime stinghere!... Și din cauza aceasta, în urma acestei greșeli, în urma acestei grozav de mari greșeli, a încercat el să întemeieze în mijlocul nostru domnia păcii, a libertății, a dreptății, căreia i-am răspuns

violente agitații și a unei crize primejdioase, pentru că de desubtul anseilării și al lastrului internaționalist, s'a ridicat corpul național; *sentimentul național departe de a fi temperat în amestecul unui internaționalism artificial, a devenit mai dens, mai compact, mai strâns și mai energic. Cazul Austriei este cel mai puternic argument pentru teza că sentimentele naționale îmbrățișează și întrec pe cele sociale.*

Trecând la dreptul public, vedem un contrast izbitor cu alte țări care au rezolvat problema națională în sensul unei self guvernament absolut sau relativ. În Austro-Ungaria este un mozaic inadmisibil de regimuri, care, prin crizele lor constante sunt condamnate la perire. Această stare este precizată în chip excelent prin revista vieneză *Der Kampf*, (anul 1907), „avem de a face cu o stare chaotică, cu drepturi de stat care nu mor și cu instituții de stat care nu pot trăi, cu o reuniune de stat care nu poate nici subzista, nici a se distoca, cu țări de coroane medievale, feudale și autonome, pe care neamuri neorganizate și care nu au bază juridică, voiesc să le distrugă”.

În ce privește articolul XIX al constituției care vorbește despre „*Gleichberechtigte Volkstämmer*”, — egală îndreptățire a naționalităților — Jelineck, Ranke și alți jurisconșulți eminenti l'au considerat ca nul; căci el nu indică de loc un conținut pozitiv, și nu prescrie nici cum, nici prin cine această „*Gleichberechtigkeit*” va fi garantată și prin ce factor menținută. Luptele naționale care provin din această situație chaotică îmbracă forme foarte drastice și pe terenul economic, cum este de pildă la cehi, unde și lucrătorii cari împărtășesc ideile socialiste confundă luptele pentru *justiția socială, cu cele pentru justiția națională.*

Religiunea în general și în particular religiunea catolică face să sporească acest antagonism al luptelor reciproce interioare.

Impotriva forțelor naționale cari tind spre decentralizare, guvernele austriace au căutat să lupte prin trei căi: *absolutismul, centralismul, germanismul.* Iar ca mijloc prin-

cipal de acțiune, pentru aceste scopuri, este religiunea catolică.

Dar, după cum religiunea catolică stă în serviciul centralizării și a tendințelor de fuziune, tot astfel celelalte confesiuni constituie un sprijin pentru tendințele naționale ale diferitelor neamuri.

„*Căci nenorocirea este că mișcările schismatice față de biserica catolică în Austro-Ungaria, sunt în ultimă analiză mișcări naționaliste: husiții, luteranii, calvinistii sunt în același timp cehi, germani prusieni și maghiari rebeli.*”

Acelaș lucru este și în Ungaria, din punct de vedere religios. Proba este aserțiunea contelui Zichy în plin parlament: „*Nu poate exista în Ungaria, cu gândirea națională decât gândirea catolică*”, cu toate că se știe că în Ungaria pe lângă cele 8 milioane de maghiari catolici, mai există încă 8.850.000 de locuitori de religiune ortodoxă, calvinistă, luterană, israelită.

Efectele tuturor acestor influențe politico-juridice se rezumă în cuvintele scriitorului Rudolph Springer (pseudonimul deputatului Karl Renner): „*Viața națională trebuia să se adapteze unei configurații de frontiere, care, nu fără dreptate, a fost comparată unei colivii în care inimicii, cei mai înverșunați ce s'au văzut vre-odată, au fost închiși împreună, pe când speciile asemănătoare au fost separate. După acest sistem nici o națiune nu constituie unitate; țările sfășie pe neamuri și nu este de mirat dacă neamurile voiesc la rândul lor să sfășie țările.*”

Din toate acestea se impune concluzia că în forma actuală Austro-ungaria este un anachronism condamnat pieirei. Acest „*paradox*” poate cere să mai dăinuiească, călcând necontenit în picioare idealurile oamenilor civilizați: *justiția, pacea, și progresul?*

Teoria răspândită de unii autori remarcabili în domeniul politico-social care pretind că Austro-Ungaria trebuie să dureze ca o necesitate istorică a păcii actuale nu este prin nimic probată. O altă teorie este aceea că Austro-Ungaria există în vârtutea rolului ce a jucat și joacă în sfera activității sale.

Acest rol ar fi „*Mijlocirea între occi-*

dentul cultivat și orientul semicivilizat și crearea de condiții de existență politică în adevăr umane în acest domeniu politic (Anin).”

Dacă aceasta misiune ar exista în realitate cu efectele ei binefăcătoare, atunci nu știm cum să explicăm rezistența continuă și surdă a tuturor acestor popoare care trebuie să sufere urmările acestei misiuni binefăcătoare. Nici în trecut nici în prezent nu s'au văzut popoare revoltându-se contra bunei stări.

Totuși este absolut puerilă legenda după care Austro-Ungaria ar fi să se dizolve chiar după moartea împăratului Francisc Iosif. „*Austro-Ungaria, fiind rezultatul unor lungi contingente istorice (monarhia, dinastia, biserica catolică, rapacitatea) nu se va dizolva așa de ușor; forțele în prezentă în lăuntru și afară, sunt încă atât de echilibrate că acest stat va perzista încă cu toate că va trebui să suporte transformările (între altele de pildă și proiectul arhiduceului-moștenitor de a înlocui dualismul actual printr'un trialism) sub presiune din ce în ce mai mare a creșterii conștiinței naționale, a justiției internaționale, a democrației și a liberei cugetări.*”

Concluzia autorului este că:

Intr'un chip sau altul, Austro-Ungaria va trebui să înlocuiască centralizarea printr'o descentralizare completă, formând o federațiune de nații ale căror sfere teritoriale sunt definisibile.

Am rezumat atât de complet pe cât spațiul ne-a permis acest articol. Cu excepția câtorva reflecții prea aspre privitoare la stările din Austria unde autorul trece prea ușor peste concesile importante, ce casa domnitore le-a făcut exigențelor de ordin național, moderând astfel curentul care ar fi dus la o izbucnire violentă în senz centrifugal și care trecere cu vederea desigur se datorește opiniilor sale prea radical democratice și anticlericale, el prezintă o iconă cât se poate de fidelă mai ales a stărilor din Ungaria, unde guvernele prin samavolnicile lor se pun cu toată puterea în drumul mersului firesc al lucrurilor pro-

cu războiul civil, cu calcarea în picioare a dreptului, cu măceluri, cu șivoniele de sânge pe pardoseala stărilor și cu moartea lui chiar, și cu întoarcerea sigură a Mediceilor în oraș! Iată ce însemnează să stabilești premise false și să te înșeli cu privire la firea oamenilor... Biet animal, vrednic de compătămire.

Ceace mă privește pe mine, n'am fost nici eu mult mai cu minte. M'am dat și eu pradă rățăcirilor, dela cari imi iau rămas bun în clipita aceasta odată pentru totdeauna. Jocul de idei referitor la libertate și la ordine m'a dus pe căi greșite pentru un moment. Piero Soderini a văzut mai limpede. Acum mi-am primit pedeapsa. Dar ce să dorească — muritorul pentru viitor? D-zeule! Este biata noastră Italie osândită pentru vecii-vecilor să poarte jugul micilor despoți și al tiranilor de pe drumul mare?

Este ea o pradă căzută pentru totdeauna, fără de nici o speranță de recucerire, în mâna streinilor fără de milă? Nu-ți poți închipui, fără ca să recazi în nebunii ridicole, altă misiune, mai nobilă, pe seama Italiei, decât orgiile rușinoase, în cari ne tăvălim acuma? Italia, Italia, mama atâtor oameni mari, focarul atâtor raze de lumină, legătura atâtor puteri! De s'ar găsi cel puțin între ticăloșii, cari ne pângăresc zilnic cu sânge, de s'ar găsi cel puțin un Sulla un Octavian!

În timpuri de răscoală, în epoci ca ale noastre, când tresare întreg organismul, este obiceiuită căteu astfel de descoperire; ea e una cu fatalitatea. Iar să vedem!.. să vedem!.. Cine ar putea să fie

acest Mahomet... acest Tamerlan... acest bandit salvator?... Uu Sforza?... Nu! Cei din familia Sforza nu-s decât gropi goale! Un Gonzaga?... Tot așa!.. Un Malatesta... un Baglione... un Bentivoglio?

Nu visează nici unul ceva mai frumos, decât să lege fedeleș în lanțuri în oraș cu ajutorul unei duzine de hoți de codru!.. Să omoare, să invenneze, să tradeze, să se ridice, să cadă... asta este soarta lor! Veșnic acelaș joc... În mijlocul acestei cete blăstămate de nerușinați și de sălbatici, totuș, zăresc pe unul... Se ridică de-asupra celorlalți cu un cap de om... Are alte ținte, mult mai înalte. Nu e mai puțin rău; vrea mult mai mult, și aceasta este o calitate, care nu se poate cântări!.. Ce ființă ciudată, grozavă!.. Abilă și vicleană ca un șarpe, lipsită de credință ca un leopard, vanitoasă ca un vultur, nu îi este rușine să strige cu glas tare, în față, făuritorilor noștri de cabală, înfricați: *Aut Caesar, aut nihil!* (Sau Caesar, sau nimic!) Nu m'as mira de loc dacă am fi scăpați, într'o bună dimineață, de îndemănarea blăstămată și de îndrăzneala lui *Cesare Borgia*, trecând cu toții peste mîile de nelegiuri și peste mulțimea de fatalități, adunate în urma simțului de dreptate, ucigător, al lui Girolamo!

Dar ce va să zică larma asta? A... nu-i nimic... E Monna Marietta, nevasta mea... Se ceartă cu servitoarea... Imi iau tâlpășița, ca să nu-mi spele și mie capul și am să mă gândesc la alte lucruri...

CÂNTEC

Ca revărsatul unor zori

Ființa ei sprinteră

Promițătoare de comori —

Aș vrea să vie iară.

Să strălucească ca un nor

În desmierdări de soare...

Iar ochii-i umeziți de dor

Asupra mea coboare.

Și ca parfumul unei veri

Prins în potir de floare

Să 'nvăluie în mângăieri

Iubirea-mi arzătoare.

1910.

Vioara din Bihor.

civilizat și crea-
țională în adevăr
ic (Anin)”.
există în rea-
ătoare, atunci
rezistența con-
cestor popoare
ile acestei mi-
trecut nici în
e revoltându-se

ă legenda după
se dizolve chiar
Francisc Iosif.
aul unor lungi
dinastia, bise-
e va dizolva așa
dăuntru și afară,
că acest stat va
cebi să suporte
pildă și proec-
înlocui dualiz-
sub presiune din
conștiinței na-
e, a democrației

o că:

atul, Austro-
înlocuiesc
descentra-
mând o fe-
ale căror
definisabile.

complet pe cât
rticol. Cu ex-
aspres privitoare
autorilor trece
importante, ce
exigențelor de
astfel curentul
ire violentă în
ere cu vederea
r sale prea ra-
cale, el prezintă
elă mai ales a
guvernele prin
a toată puterea
l lucrurilor pro-

ri

ri —

nor

re...

dor

veri

re

eri

Vioara din Bihor.

vocând deadreptul o erumpere a puterilor
cari nu pot fi strivite prin oprinare.

Și dacă stările din Austria îndreptă-
tesc concluzia la care ajunge autorul cu
atât mai mult cele din Ungaria, unde toate
procedeele condamnat de autor sunt po-
tențate la un grad nebănuț, ne impun
această concluzie.

INTERNE

Discursul prințului Schwarzenberg și
„Neue Freie Presse”. Organul pseudoliberalilor
din Viena, ziarul neîntrecut în perfidie „Neue
Freie Presse” s’a ocupat în articol prim de dis-
cursul remarcabil ce prințul Carol de Schwarzen-
berg, — nepotul generalului Schwarzenberg, gene-
ralisim în lupta dela Lipsca și fiul bărbatului po-
litic măr. camp. Schwarzenberg care a contribuit
la înfrângerea maghiarilor în 1848 și la consoli-
darea Austriei după revoluție — a rostit în o se-
dintă a delegaților austriaci despre trialism. Perfid
ca totdeauna, acest organ vienez de publicitate a
nuntă apoi cu satisfacere, că la Budapesta au plă-
cut mult vederile ce a exprimat (proaste și trase
de păr) despre — expunerile prințului. E firesc a-
cest lucru. Căci de mult au observat cei ce au
judecat, că „Neue Freie Presse” nu politica Au-
striei o servește, nici adevărul nu.

Contra Rutenilor. Prin o apucătură mai
mult îndrăzneată decât șireată, cu care ei amenin-
tau cu obstrucție chiar în ajunul feriiilor de
Paști, deputații ruteni în parlamentul austriac au
stors dela premierul Stürgkh promisiunea în prin-
cipiu că rutenilor li-se va da o universitate na-
țională. Ce se acordă în principiu de obicei și
înă foarte departe de realizare. Facultatea juri-
dică italiană e chiar și votată și luată în budget,
totuși nu există. Dar rutenii cred, că vor fi privi-
legiați, și caută deja locul universității ce au „în
principiu”. Intr’aceea însă au și pornit protestările.
Întâi din partea polonilor: la Lemberg s’a ținut un
meeting monstru în care s’a decis, că va fi impe-
decată cu toate mijloacele așezarea eventualei u-
niversități rutene în Lemberg, cum visaseră „ucrai-
nienii”.

Șase luni temniță de stat pentru imnul
slovac. Nu mai departe decât în numărul de ieri
am dat seamă de prigonirea ce s’a pornit, pe mo-
tive de agitație, împotriva unui învățător sârb din
Bačica, iar azi trebuie să înregistrăm un nou caz
de purtare „nepatriotică”, de astădată a unui capelan
slovac din Boșanul mare, o comună slovacă din
nordul Ungariei. Cazul s’a întâmplat într’un restau-
rant, unde cânta o muzică ungurească. La un mo-
ment dat, taraful de lăutari a înțonat imnul națio-
nal al maghiarilor. E firesc că capelanul care ve-
nise în restaurant, nu să se irite, ci să-și calmeze
nervii obosiți de munca zilei ascultând o muzică
frumoasă slovacă, a făcut semn lăutarilor să
încezeze cu imnul unguresc și i-a rugat să-și cânte
imnul slovac „Hei Slovane!”. Procurorul din Neutra
a găsit că preotul slovac a comis prin fapta descrisă
mai sus agitație împotriva „ideii de stat ungar” și
maghiar (?) — și a intentat proces împotriva lui.
Tribunalul din Neutra l-a condamnat la 8 zile tem-
niță de stat, procurorul însă, patriot get-beget, nu
s’a mulțumit cu atât și a dat apel. Tabla din
Pojoan a ridicat pedeapsa capelanului la șase luni
temniță de stat pentru vina grozavă de a fi ascu-
tat mai bucuros imnul națiunii sale proprii, decât
„Isten áldd meg...”, în care poetul imploră mila
cerului exclusiv pe seama națiunii maghiare.

Audiența ministrului președinte. După
cum se anunță din Budapesta, ministrul-preșe-
dinte, d. Lukács va pleca azi la Viena, ca să par-
ticipie mâne la consiliul comun de ministri, con-
vocat în chestiunea căilor ferate din Bosnia. Pro-
vocat în chestiunea căilor ferate de ocazie și se va în-
fățișa în audiență la monarhul. Luni se vor con-
tinua tratativele cu d. Justh și primul ministru
speră să obție dela monarhul noui autorizații în
chestiunea reformei electorale.

Succesele armelor italiene

Ocuparea Archipelagului

Bombardarea fortului Kum-Kale dela
intrarea în Dardanele n’a avut alt scop
militar decât a înlesni flotei italiene ope-
rațiunile în marea Egee. Cine a crezut că
această bombardare este altceva decât o
manevră destinată a acoperi adevărata ac-
țiune a flotei italiene, s’a înșelat. Am mai
spus, într’un articol de fond, că italienii
n’au avut de gând să forțeze intrarea în
Dardanele, ci au voit să intimideze pe
turci spre a-i face a se gândi serios la
pace.

Pe lângă acest scop diplomatic, bom-
bardarea dela Kum-Kale a avut și un scop
militar: de a împedea flota turcă să iasă
din strâmtoarea Dardanelelor și a asigura
flotei italiene libera acțiune în Archi-
pelag.

Superioritatea forțelor navale ale Italiei
s’a manifestat cu această ocaziune în toată
măreția ei. În același timp când bombar-
dau forturile dela Kum-Kale, dela intrarea
Dardanelelor, italienii au făcut o demon-
strație navală în fața insulelor Rhodos și
Samos. Italianii dispun de vase de războiu
așa de numeroase încât le este ușor a-și
împărți flota în mai multe diviziuni cari să
opereze în același moment în mai multe
puncte, chiar departate unele de altele.

Această manifestație de putere n’are,
așa zicând, precedent în istoria luptelor na-
vale. Tânărul regat italian a dovedit că se
joacă cu forțele navale turcești ca pisica
cu șoarecele. Italianii au arătat turcilor că
sunt în posesibilitatea de a ocupa oricând
oricare din insulele archipelagului turcesc
și pot, în modul acesta, să pună mâna pe
un teritoriu al Turciei europene. Inferiori-
tatea armelor otomane este acum așa de
evidentă, încât Poarta va fi nevoită să se
gândească în mod serios la abandonarea
Tripolitaniei, la pace.

De fapt italienii au pus stăpânire, du-
mineca trecută, pe insula Rhodos. Una din
cele mai mari și mai importante din Archi-
pelag. Artileria italiană a alungat garni-
zoana turcă în interiorul insulei și trupele
italiene au putut să debarce. După o luptă
scurtă turcii au fost învinși și azi stindar-
dul italian fâlfâie pe cetățuia Rhodosului.

La ora când scriu aceste rânduri n’a
sosit nici o telegramă despre situațiunea
în insulele Chios și Samos. Este însă sigur
că dacă ocuparea acestor două insule intră
în planul italienilor, ea se va face cu a-
ceeaș ușurință, cu care a fost cucerită in-
sula Rhodos.

Italianii sunt stăpâni pe situațiune în
Arhipelag.

Rămâne însă chestiunea, dacă aceste
succese ale flotei italiene vor face destulă
presiune asupra turcilor, dacă lovitura, ce
aceștia din urmă au primit-o este destul
de dureroasă spre a-i zgudui din nepăsa-
rea lor, care a început să-și plictisească pe
italieni.

Credem, că ocuparea Archipelagului
de către italieni va avea urmări eficace.
Prima din ele va fi o mișcare de răzcoală
a populațiunei grecești din aceste insule, în
potrivă regimului turc așa de urgisit. Ori-
cine poate găci starea sufletească a popu-
lațiunei grecești din Archipelag în aceste

momente când semiluna trebuie să se re-
tragă învinsă, umilită, din fața tricolorului
italian. Succesele flotei și ale armatei ita-
liene în marea Egee au umplut cu bucu-
rie și cu speranțe inimile insularilor.

Simpatiile grecilor pentru Italia, cari
sunt întemeiate pe lungi experiențe istorice
și pe o bună voință a italienilor se mani-
festă și azi, s’au transformat într’un filita-
lism puternic. Este adevărat, că războiul
în apele Turciei europene a cauzat comer-
țului grec pagube însemnate și a indispus
populațiunea dela orașe, dar cu toate ace-
stea Grecia vede cu ochi buni acțiunea
italienilor, căci speră să pună mâna pe
unele din insulele din Archipelag, profi-
tând de dificultățile, cu cari se luptă
Turcia.

Grecii din insule n’ar șovăi nici un
moment de a se răscula în contra sultanu-
lui și de a încerca să scuture jugul otoman.
Ei nu îndrăznesc însă să facă aceasta, pen-
trucă au experiențe triste. De câteori s-au
răsculat au fost învinși de turci și au tre-
buit să plătească scump dorul lor de liber-
tate. De astădată ei ar risca o nouă răs-
coală dacă ar fi absolut siguri de protec-
țiunea Italiei. Dar când flota și trupele
italiene se vor retrage din Archipelag, turcii
se vor răzbuna asupra lor lovindu-i cu in-
doită furie...

Totuș ocuparea Archipelagului trebuie
să dea de gândit guvernului din Constan-
tinopol. Dacă italienii se instalează cu tru-
pele lor în insule, dacă vor ridica acolo
lucrări de apărare puternice, dacă vor în-
ființa adăposturi sigure pentru vapoarele
lor de războiu, ei nu vor putea fi scoși din
aceste pozițiuni nici odată de cătră turci.

Flota italiană, mult superioară celei
turcești, este o garanție, că turcii nu vor
putea să mai atace pe italieni în Archipe-
lag. Și ce se vor face garnizoanele tur-
cești de acolo izolate de teritorul turcesc,
gonite în interiorul insulelor, fără hrană,
fără munițiuni? Vor trebui să se predea.
Cucerirea întregului Archipelag este un lu-
cru ușor Italiei.

În cazul acesta turcii nu vor mai pu-
tea face pe nepăsătorii, nu vor putea res-
pinge cu atâta insolentă propunerile de pace
ale Italiei, așa de onorabile. Ei vor trebui
să țină socoteală de faptul, că dușmanul
nu se mai găsește departe, în Africa, ci
s’a înfipt în preajma Stambulului, la turci
acasă. Italianii nu voiesc încă să forțeze
Dardanelele, dar credem, că dacă ar voi,
dacă ar simte necesitatea, ar putea face
și aceasta. Și este sigur, că în cazul a-
cesta regatul italian va dicta turcilor o
pace onoroasă.

Considerând toate acestea putem con-
stata, că ocuparea Archipelagului este un
nou mare succes al armelor italiene. Delă
începutul războiului și până astăzi Italia a
dovedit o energie crescândă și o pricepere
adâncă a intereselor sale. Guvernul italian
n’a comis nici o greșală în conducerea a-
cestui războiu destul de greu și foarte co-
stisitor, iar bravul popor italian a dovedit
patriotism și abnegațiune. Toate semnele
arată, că italienii sunt un neam viguros,
cu un viitor mare.

Noi românii urmărim cu cea mai încordată atențiune manifestatiunea aceasta a vitalității națiunii — surori. Italienii sunt și vor fi mai ales de aci înainte aliații noștri firești. Succesele lor ne umple sufletele de bucurie și de mândrie.

Scrisoare din București

Pe drum de propășire. — Cu prilejul unui congres al cooperativelor sătești. — O concentrare a conservatorilor.

27 april 1912.

Isvorul bogățiilor binecuvântate — ale indivizilor ca și ale neamurilor — stă în muncă. Dar în munca înțeleaptă.

Căci ni se dă așa de adesea să vedem oameni și popoare trăindu-și existența în destulă sărăcie, cu toată hărnicia lor stăruitoare. Munca ce duce la bunăstare e întovărășită, întotdeauna, de un element de ordin moral: *prevederea*.

Despre țărânul român s'a spus de atâtea ori că e lipsit de astă calitate *fundamentală*. Pentru că munca lui se dovedea a fi fără spor, steapă, lăsându-l tot în sărăcie. Ba uneori i-se contesta până și hărnicia lui dovedită de atâtea ori. Firește atunci când era stăpânit de clipa descurajării pe care o duce munca trudnică, și totuși fără folos.

Adevărata muncă națională se elaborează de către cei mulți, de popor. Când acesta are spor, apoi acesta e al națiunii, și-i singurul ei spor adevărat.

Bunăstarea clasei țărănești, acolo unde ea se întâlnește, se datorează, în totdeauna, unei munci *prevăzătoare*.

Reflectez la acestea, având fapte înaintea ochilor.

A avut loc, zilele acestea, în București, congresul cooperativelor sătești din țară. El a fost însuflețit și rodnic.

S'a constatat repede sporirea a cooperativelor țărănești de desfacere și consum, precum și starea lor prosperă. Aceste asociațiuni țărănești au de scop să înlăture pe intermediarul care îl speculează fie atunci când el își desface produsele muncii lui, fie când își procură lucrurile de primă necesitate.

În fruntea cooperativelor de consum și desfacere se află o instituție centrală, o *federală* a lor, în București.

În congres s'a hotărât ca toate cooperativele să lucreze, pe viitor, prin federala lor. Aceasta, pentru un comision ce totul neînsemnat își propune să desfacă produsele țărănești în străinătate, înființând un birou pentru scopul acesta la Brăila. Va aduce din străinătate mașini agricole, mărfuri de băcănie, etc. în condițiunile cele mai avantajoase.

În scurt: tot ce are de cumpărat săteanul cooperativ: sămânță, plug, de ale hranei, îmbrăcăminte, le va avea de dreptul dela producător, înlăturându-se cu desăvârșire mijlocitorul speculator, care e, în marea majoritate a cazurilor, evreul. Produsele muncii lui vor trece, de asemenea, de dreptul la consumator, având astfel, folosul muncii lui întreg.

Țărânul din România este așa dară pe drumul pe care a pornit mai de mult țărânimea bogată a țărilor din Apus. El e astăzi *prevăzător*. Știe, adică, să facă mici economii pe cari să și le asigure în banca lui sătească. Aceasta îl scapă de cămătar și-i deschide credit. Știe să și ceară răsplata muncii lui întreagă și pricepe, ca la rândul-i, să nu răsplătească decât *munca*.

Adecă: știe să ocolească pe *paraziți*.

Se vorbește mult de tratative pentru o concentrare conservatoare. Vorbesc ziarile și discută, de câte ori li se dă prilejul să facă *politică* „cețâtenii”.

Se știe cum, la un moment dat, s'au desfacut din partidul conservator, conservatorii democrați, „tachistii”. Cum fracțiunea conservatoare de sub conducerea dlui Take Ionescu s'a întărit până în a repurta, în mai multe rânduri, victorii desăvârșite în alegeri partiale.

Se știe iarăși, că la un moment dat, opoziția (liberalii și gruparea tachistă) a părăsit parlamentul conservator al dlui Petre Carp și au pornit lupta în afară de casa țării. O luptă vajnică, de înfruniri dese. Luptă fără sfârșit pe chestia tramvaelor comunale, etc.

Guvernul, slăbit în lupta aceasta a trebuit să facă jertfă de persoane. Uu guvern Maiorescu a înlocuit guvernul Carp.

Se crede, că nici în noua formație guvernul conservator nu e mai tare, nu poate rezolva greutățile, cari i-se pun în cale.

Se crede, apoi, că chiar la o eventuală retragere a conservatorilor puri, nu conservatorii democrați vor lua cărma țării.

O concentrare se impune deci, o concentrare a elementelor conservatoare. Totul pare a se fi redus numai la aflarea modalităților acestei concentrări. Principiul pare admis de ambele părți.

Indemnuri în direcția aceasta par a veni chiar și din locurile cele mai înalte.

Coresp.

EXTERNE

Homerulebillul primit în a doua cetire. În ședința de vineri în casa comunelor s'a terminat cetirea a doua a proiectului Homerule.

Bonar Law ultimul vorbitor al opoziției a atăcat foarte vehement proiectul: „Cu ce argumente morale și ce cauze morale își va putea motiva guvernul silirea poporațiunii din provincia Ulster la primirea unei constituții, de care aceasta provincie este îngreșată? Guvernul exercită o dictatură, dar aceasta e numai pe hârtie și se va rupe în bucăți. Bilul nicidecum nu se va înfăptui până când nu va fi supus judecății națiunii”.

Prim-ministrul Asquith declară, că prin primirea bilului parlamentul Irlandei primește o putere legislativă și administrativă pur numai în afacerile irice. Guvernul dorește să urmeze o politică față de celelalte părți ale țării, ca și aceste să fie investite cu anumite drepturi de stat, pentru că el vrea de fapt uniunea.

Pretențiunea Irlandei trebuie luată în considerare în primul rând, pentru că nu e nici o parte a țării, căreia parlamentul englez să fie mai mult îndatorat, ca Irlandei.

Homerulebillul a fost primit cu 372 voturi pro și 271 contra, între aplauzele vii de aprobare a guvernamentalilor.

Reinoirea tripleei. După cum se anunță din Innsbruck, cei trei miniștri de externe ai statelor triplei alianțe, dd. contele Berchold, Bethmann Hollweg și San Giuliano se vor întâlni săptămâna viitoare în pitorescul orașel tirolez Kitabübel, unde vor debata condițiile de reînnoire a triplei alianțe și se va încerca un acord asupra multor din chestiunile balcanice pendente.

Încercarea unei soluții provizorii în chestia cretană. Se anunță din Viena, că în cercurile diplomatice se intenționează încercarea unei soluții provizorii în chestia cretană. Anume se fac pregătiri de o parte de către puterile protectoare:

Anglia, Franța și Rusia, de altă parte de către Turcia pentru începerea unor tratative pentru crearea unei situații provizorii în Creta, pe baza unui compromis între dorințele cretanilor și Greciei și punctul de vedere al Turciei.

De sine înțeles la nici un caz nu va fi vorba despre o învoială la anexiunea insulei Creta la Grecia și guvernul grecesc — după cum se știe — a și aflat mijlocul de a împedeca pe deputații cretani cari au fost aleși pentru parlamentul din Athena de-aș putea valora mandatele lor. Se va crea însă o situație de drept, prin care tulburările obveniente, neplăcute pentru ambele părți să fie prevenite.

Probabil la încercarea aceasta se vor fi referit și enunțările făcute nu de mult de către prim-ministrul Venizelos, că chestia cretană e matură pentru o soluție.

Italia și Anglia. În timp ce oficios se constată întărirea relațiilor între țările tripleei, iar pentru a susține prietenia și cu Turcia, anumite ziare, între care mai prost „Neue Freie Presse” din Viena lansează cele mai copilărești știri despre enorme pierderi ale armatei combatante a Italiei în Tripolis și pe insula Rhodos, în acel timp bărbății nepreocupați nu se spărie de a înțelege, că oricare ar fi soarta alianței triple, Italia este deja angajată prin interese mai însemnate și vitale pentru viitorul ei, față de grupul statelor, care formează antanta. Pentru toți cei ce judecă independent, acest fapt a fost evident din momentul când Italia a început expediția sa africană, fără știrea și aprobarea Franței și Angliei, mai ales nu putea fi vorba de această întreprindere dincolo de Mediterană și între Egiptul englez și Tunisia franceză...

Recentele operațiuni maritime ale italienilor. în Marea Egeică, înaintea Dardanelelor, pe Rhodos, toate confirmă existența unui înțeles al Italiei cu Anglia și Franța, firește și cu Rusia, căci știrile despre un proiect comun al celor două puteri cu privire la Dardanele spun adevărul.

Orice s'ar scrie despre succesele mari ale ambasadorului Germaniei (Marschall) la Constantinopol, acela nu pot fi comparate cu rezultatele concrete ale celui alt grup de puteri. Diplomația germană și austriacă pare a fi departe de a fi în stare a duce o politică isteată de duplicitate; oscilările sale între aliat și între prieten au fost observate și au rămas deci, de ambele părți fără efect...

Tulburări în Albania. Ferberea în poporațiunea Albaniei i-a proporții tot mai mari. Se anunță deja lupte între arnăuții răsculați și trupele turcești.

Guvernul turcesc a ținut joi un consiliu în care s'a ocupat cu situația din Albania. Triburile din Spek și Guzinie cer aceleași privilegii, cari le-au primit malissorii. Guvernul se va ocupa cu dorințele aceste, dar deocamdată va căuta să-i pedepsească pe arnăuții răsculați. Ambasadorul austriac, Pallavicini a conferat în chestia aceasta cu ministrul de externe al Turciei.

Guvernul turcesc de altcum a și luat măsurile de lipsă contra albanezilor și a trimis grabnic la Spek 3 batalioane miliție.

O telegramă din Salonic anunță că în Spek domnește tribunalul marțial și astfel întru câțva a intrat liniște. Arnăuții ar fi suferit la Istok mari pierderi.

Miridiții din Malissa și Dibra de jos s'au ciocnit cu un batalion al regimentului 95 de infanterie turcesc și cu ocaziunea aceasta ar fi căzut 100 soldați turci. Din Scutari s'a trimis ajutor.

Din lup'ele altora. De câțva timp în Alsacia fosta provincie franceză, smulsă prin forță de către Germania în războiul cu Franța dela 1870—71, opinia publică este agitată de un caz de samavolnicie revoltătoare, îndreptat împotriva unei mari uzine alsaciene boicotată de guvern, care i-a retras o importantă comandă de locomo-

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
: : pentru copii și pentru femei : :.

ARAD

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

tive pe motiv că cursurile sale din lun patriot germ

De fapt s'a prin nimica leg vada, care ar put guvernamentali ș une de concuren Lorena o admini prie, cazul acestă interpelări și dis care s'a făcut in cedeu.

Interpelările Wetterle, Zimme

Deputatul nu a voit să sus cedul guvernulu spus d-sa, dacă suri la adresa g acolo ?

Oratorul s celătean are dre convin atâtea ti gile țării.

Baronul Z al Alsacei-Lorene spunând că guv de starea de sp personalul nu d mental patriotic rupt și huiduit

Deputatul de avânt.

To, d-le lui Zorn de Bu rena și ai dato

Dar ce- stre. Tu nu pui ar fi al'at'nu n mai fi aici. D necontentin zgâr mai nenorocită pasă. Astăzi to tra apărarea ț

O formida lui „Le Temps” — a izbucnit f

Manifesta zoluție prin ca pentru atitudin staden.

Și acum ceștia dacă n'a

Namai de au parlamentu cu cea mai ma infiereze guver

Dacă n'a indignare altfe

Și acum la pumnul de cari nu pot ro mult va dura

H
fost ș
At
Buc
Can

No
Nouile dire uităm vren dispară lip nuta teatru distinsi fot ani și exp edificat în

tive pe motiv că Heyler directorul uneia din cursurile sale din Grafenstaden nu ar fi destul de bun patriot german.

De fapt s'a dovedit că directorul nu a călcat prin nimica legile țării și nu a dat nici o dovadă, care ar putea să îndreptățescă zelul sbirilor guvernamentali și că toată afacerea este o chestiune de concurență. Alsacia având dimpreună cu Lorena o administrație autonomă cu o dietă proprie, cazul acesta a făcut obiectul unor furtunoase interpelări și discuții împotriva guvernului local care s'a făcut instrument al unor asemenea procedee.

Interpelările au fost adresate de deputații Wetterle, Zimmer, Emmel socialist și Drumm.

Deputatul Wetterle a felicitat compania care nu a voit să suspende pe Heyler și a înfierat procedeele guvernului prusian: „Ce s'ar întâmpla, a spus d-sa, dacă Franța ar uza de asemenea măsuri la adresa germanilor care-și câștigă pâinea acolo?”

Oratorul socialist Emmel a spus, că fiecare cetățean are dreptul să-și păstreze opiniile care-i convin atâta timp cât nu vin în conflict cu legile țării.

Baronul Zorn de Bulach secretar de stat al Alsacei-Lorena a voit să ia apărarea guvernului, spunând că guvernul are dreptul de a se interesa de starea de spirit în uzine și de a interveni când personalul nu dă dovadă de tact față de sentimentul patriotic german. Dar a fost violent întrerupt și huiduit de membrii camerei.

Deputatul Drumm a rostit o cuvântare plină de avânt.

Tu, d-le secretar de stat, a spus el baronului Zorn de Bulach, mănânci pâinea Alsacei-Lorena și ai datorie să aperi interesele noastre.

„Dar ce-ți pasă ție de încrederea dietei noastre. Tu nu pui preț decât pe cea dela Berlin. Dacă ar fi atârnat numai de noi de mult tu nu era să mai fii aici. De patruzeci de ani de când suntem necontenti zgândăriți, situația noastră nu poate fi mai nenorocită decât este, dar guvernului nu-i pasă. Astăzi toate partidele dietei sunt unite pentru apărarea țării.

O formidabilă ovație — zice corespondentul lui „Le Temps” după care luăm aceste amănunte — a izbucnit în sală și în tribune.

Manifestația s'a reînnoit când s'a votat o rezoluție prin care guvernul a fost a-spu blamat pentru atitudinea sa față de uzina din Grafenstaden.

Și acum ne întrebăm ce ar face oamenii aceștia dacă n'ar avea acea cameră.

Nu mai de 40 de ani au fost alipiți și își au parlamentul lor local, unde, deși au de a face cu cea mai mare putere mondială, nu se sfiesc să înfierze guvernul nemțesc.

Dacă n'ar avea-o desigur sentimentul lor de indignare altfel s'ar traduce.

Și acum să ne gândim la Ungaria noastră, la pumnul de unguri și la milioanele de oameni cari nu pot rosti un cuvânt de nemulțumire. Oare mult va dura asta?

Scrisoare din Iași

Studentii ieșeni și Petre Liciu. — În jurul inaugurării statuei lui Vodă-Cuza; discuții interminabile; Vechile pasiuni reapar; Ce e de făcut?... — Un gest al guvernului rusesc.

O lume de regrete îți umple sufletul și — undă de lacrimi îți umezește ochii, când pronunți numele scump al lui Liciu, atât de curând dispărut din lumea în care a contribuit și ar fi contribuit încă mult la înălțarea ei în sferele curate ale idealismului național.

Nu mai puțin loviți, decât oricare român conștient, au fost și studenții ieșeni, față de cari Liciu a avut o binevoitoare atențiune plină de părintească dragoste, iar aceștia față de Liciu un adevărat cult.

Nu mai departe decât chiar anul trecut, după cunoscutul succes al studenției, în incidentul iscat din pricina, că printre artiștii teatrului național fusese angajată și o ovrăică, Liciu a răspuns cu plăcere la invitațiunea făcută și a jucat în folosul „Centrului studentesc” din Iași minunata piesă „Punctul negru”, în care Liciu avea una dintre cele mai rășite creațiuni ale sale.

Și aci o amintire. După spectacol, la berărie și-a părăsit confrății și chiar familia — lt. colonel Liciu, care pe atunci se afla în Iași — și venind la masa, împrejurul căreia erau adunați studenții, a petrecut cu dansii momente de neuită veselie. O familiaritate și blândețe atât de comunicativă încât i-a cucerit pe toți.

În amintirea frumoaselor legături dintre Liciu și studențimea ieșană, „Centrul studentesc” a organizat Duminecă 22 aprilie un festival comemorativ, la care a asistat un public foarte numeros și select.

Festivalul a fost deschis prin puternicul imn „Deșteaptă-te Române” cântat de corul seminarului „Veniamin Costache”.

D. Dăscălescu, președintele centrului, motivează comemorarea lui Liciu, arătându-l ca pe un mare caracter, superior artistic și sincer naționalist.

După minunatul concert al sf. Paști, executat cu multă artă de corul seminarului, studentul Teodor Naum a dezlăsat clar și cu o deosebită pricepere conferința sa despre „Personalitatea lui Liciu”, tratând pe rând diferitele fețe ale superioarei personalități a lui Liciu și încheind: „Cine a fost Liciu pentru neamul nostru întreg a spus-o, după moartea lui, durerea tuturor, celor din țară și celor de peste hotare, în sufletul cărora s'a făcut un gol, pe care numai amintirea lui nu-l va putea umplea nici când”.

Fruntașul între artiștii teatrului național local, d. State Dragomir, mișcat de manifestația tinerimii universitare, a luat cuvântul și cu o adâncă pătrundere și caldă convingere a stabilit locul lui Liciu în istoria teatrului românesc. „Millo a fost creatorul teatrului românesc, a spus d-sa; Grigore Manolescu a fost reformatorul teatrului, iar Liciu promotor al renașterii teatrale către deplina înțelegere a artei prin cultură. Acesta a fost Liciu, atât de bun și atât de vesel”.

După executarea cântecului „Pui-pui” al lui Muzicescu, studentul Adonis Popov a evocat, în cuvinte emoționante, legăturile dintre Petre Liciu și studențime, arătându-l ca pe un simbol al dragostei de neam, care va trebui să servească drept pildă tuturor generațiilor studentești.

Un tânăr și talentat artist al teatrului național, d. Calmuschi, a declamat apoi cu un deosebit umor dintre cele mai cunoscute monologe ale lui Liciu, „Ungurul în tren” și „Persecuție politică”, stăruind valori de sănătoasă veselie printre auzenți.

Președintele centrului a mulțumit la sfârșit publicului care s'a asociat la această pioasă manifestație, anunțând totodată că „centrul studentesc” a luat inițiativa ridicării prin colectă a unui bust

al lui Liciu, ce va fi așezat în foaierea teatrului și a hotărât perpetuarea comemorării lui Liciu în fiecare an la 4 aprilie — ambele propuneri fiind primite cu o deosebită căldură de public.

Într'o ședință trecută a comitetului pentru inaugurarea statuei lui Cuza se luase hotărârea ca la serbările proiectate să fie invitați și membrii comitetului de inițiativă, cari se retrăseseră văzând curentul ce se formase în opinia publică pentru așezarea statuei în Piața Unirii.

În adevăr în ședința de miercuri dim. luată și aceștia parte la discuțiile cari se târăgănează de atâta vreme, fără să iose vre-o hotărâre definitivă. Prin intervenirea acestora însă, discuția alunecă cu totul pe alt teren: pe acel al vechilor pasiuni. Cuvinte tari, chiar violente începură să se schimbe între membrii primului comitet și partizanii celui din urmă.

Iar după inflăcăratul schimb de cuvinte, se împraștiară și de data asta cum veniseră: fără să se hotărască nimic.

Față de această ponegrire a memoriei domnitorului e logică întrebarea: ce e de făcut?...

Data inaugurării se apropie și-i va surprinde de sigur pe onorații membri ai comitetului... discutând neîncreștat! O intervenție se impune.

Probabil ca un răspuns la contra-serbările ce se vor organiza în țară, cu prilejul împlinirii unui veac dela răpirea Basarabiei, guvernul rusesc a dat un ultimatum guvernului nostru, ca să vândă statului rus moșiile pe cari cassa sf. Spiridon le posedă în Basarabia.

Guvernul rus a declarat că oferă opt milioane pentru acele moși, pe când epitropia Sf. Spiridon cere 12.

O convorbire telefonică a avut loc astăzi între ministerul de interne și primul efor al episcopiei.

Se așteaptă rezultatul și se comentează viu în toate corcurele acest gest arbitrar al guvernului rusesc.

Șt. P. Moldovanu.

Cum sunt judecați maghiarii în străinătate

Viena, 10 mai

Adam Müller-Guttenbrunn, cel mai cunoscut între scriitorii germani din Ungaria, autorul excelentului roman politic „Cittendämmerung” a făcut la Wiener-Neustadt, invitat de „Liga pentru apărarea poporului german în Ungaria” o conferință despre situațiunea naționalităților, mai ales a germanilor, în statul ungar. Prin cuprinsul conferinței și prin discursurile ce au urmat după expunerile conferențiarului, seara aceea a devenit un puternic protest împotriva politicii despotice și anti-culturale a maghiarilor.

Müller-Guttenbrunn a descris lămurit și plastic sistemul tiranic de guvernare al șovinistilor maghiari și tristele urmări ce are metodelor lor de subjugare asupra popoarelor din țară, special asupra germanilor.

După 1867 potențații maghiari încep o turbată politică de extirpare a naționalităților, necotind drepturile ce acestea și-au rescumpărat cu sânge în cursul veacurilor și care li-s'au garantat și în legi. Acest atentat la existența etnică a popoarelor conlocuitoare a fost preocuparea principală, idea fixă a tuturor bărbaților conducători, mici și mari ai maghiarilor (excepțiunile sunt disparent de puține).

Politicianii maghiari sunt indiferenți față de

<p>H. DURATZO fost șef. atelierului fotografic Mandy</p> <p>Atelier fotografic</p> <p>București, strada Gr. C. Cantacuzino (România).</p>
--

Nou atelier fotografic în Arad.

Noile direcțiuni în pictură au creiat evoluțiunea artei fotografice. Desvoltarea rapidă atât a fotografiei profesionale, cât și amatoare ne fac să uităm vremile patriarhale, când oamenii stăteau drepti ca lumina în fața mașinei de fotografiat. Măiestrii moderni ai artei fotografice fac să dispară lipsele vechi, cari se consideră de problema fotografierii fixarea copiei vii a omului, iar nu de opera unui artist, schimonosită prin țiu-nuta teatralistică a corpului și fotografiere falsă. Unul dintre aceștia este NAGY GEZA, a cărui nume este pus astăzi alături cu a celor mai distinși fotografi profesionali. Acest fotograf dorește să-și valoroze praxa câștigată ca conducător al atelierului HUGO WEISZ timp de mai mulți ani și experiențele făcute în călătoriile de studiu, făcute în străinătate. În scopul acesta va deschide în 1 mai atelier anume pentru acest scop edificat în Arad, strada Andrassy-tér 22 vis-à-vis cu casa comitatului. Deschiderea atelierului lui Nagy Geza îl recomandăm în deosebită atențiune mult stim. public.

faptul, că în satele lor proprii, în satele ungurești învățământul nu progresează, școlile cad în ruine, numărul analfabeților crește, populația ajunge la săpă de lemn. În schimb ei poartă deosebită grijă de a ocroti satele românești cu sîla chiar și acolo, unde protestează comuna, avînd buna sa școală confesională, — școlile de stat, în nădejdea că poporul, istorit de atâtea dări și cheltuieli, își va neglija școala sa și părinții își vor trimite băieții la școala statului unde nu se învață în limba maternă, — ce ar avea ca urmare situația deplorabilă că mîne-poimîne nu se vor mai înțelege împreună moșii cu nepoții.

Unde duce politica aceasta?

Sovinismul sugrumă viața socială, politică și intelectuală în Ungaria. Guvernele maghiare luptă pentru cocarde naționale ungurești, și în acelaș timp numărul emigranților crește rapid, iar boerilor maghiari li-se trimit lucrători de pe domeniile statului.

Tot ce se vorbește despre pretinea viață economică, artistică, științifică a maghiarilor e pură invenție, e o fabulă născocită și umflată de ovrei, care ei sunt organizatorii principali ai luptei năroade contra naționalităților. Sistemul de plagiere ce se manifestă tot mai adeseori la maghiari în literă și în știință, sistemul de nepotism și de corupțiune din viața publică, acestea sunt simptome a gradului până la care e inficiat organismul maghiar.

Popoarele nemaghiare sufăr și ele de urmările rătăcirii celor dela conducere și dela putere.

Germanii mai mult, constată cu durere conferențiarul. Clasa intelectuală cade jertfă școlilor ungurești, în Ungaria aproape întreagă, în Transilvania însă mai puțin, constituind acolo biserica protestantă scut puternic, și se lasă a fi crescută dușmană a poporului propriu. Celelalte neamuri, cari abia posed o clasă cultă, eo ipso mai puțin renegați au; dar toate popoarele conlocuitoare ar putea lua exemplu dela români, care și-au creat și își susțin o clasă de intelectuali naționaliști intransigenți: ei au rezistat și rezistă cu abnegațiune vrednică de admirat tuturor ispitelor ademenitorilor, și își scutesc poporul, apărîndu-l direct ori inspirîndu-i încredere și nădejde.

Din cauza impunerii limbei maghiare în învățământul primar populațiunea germană a Ungariei e pe cale a degenera și a se desnaționaliza în două generații succesive. Dar e speranță, că vor surveni schimbări politice care vor pune capăt actualei situațiuni imposibile. Până atunci cere sprijinul germanilor, celor din Austria întâi, care sunt datori a da ajutor fraților lor de acelaș sânge amenințați acum cu stingerea.

Aplauze furtunoase au exprimat dispoziția asistentă numeroasă, în care au fost și mai mulți delegați din comit. Eisenburg (Vas).

Inștiințare

Rugăm pe toți colaboratorii noștri și pe domnii care ne trimit material spre publicat să-l scrie cu cerneală.

Manuscrisurile scrise cu creion nu se vor ține în seamă.

Scrisoare din Londra

Baronul Marschall. — Ziua dintăi mai în Londra. — Ocuparea insulei Rodos și presa engleză. — Irlanda Ungariei...

Plecarea baronului Marschall von Bieberstein din Constantinopol — cum era de așteptat, dădu naștere la tot felul de comentarii: că ar fi vorba de o nouă intervenție a puterilor pentru pace, că baronul Marschall ar avea un proiect pe temeiul căruia s'ar ajunge la o înțelegere între Turcia și Italia... Dar mai probabil, că această plecare e în strînsă legătură cu mult discutata apropiere anglo-germană. Se vorbește de numirea baronului Marschall ca ambasador în Londra. Sunt cunoscute sentimentele lui prietenești față de Anglia, precum și munca depusă în favorul păcii, fiind unul dintre reprezentanții de frunte la convenția din Haga. Ziarele de zoi spun că o schimbare va avea loc și la ambasada engleză din Berlin; unele chiar sugerează numirea lordului Haldane însuși, ca fiind cel mai nimerit.

Ziua dintăi a unei florilor poate fi periculoasă într'unele orase mari. De obicei în Londra manifestarea muncitorească n'are un caracter turburător. Deamă și împunătoare fu această manifestare și în anul acesta. Inchipuți-vă un lunglung și de oameni — mii de oameni, umblînd sub falfăirea a peste patruzeci de steaguri, pe cînd numeroase muzici intonează puternic Marseillaise! Pleacă din Trafalgar Square, unde-i statuia lui Nelson și se opresc în frumosul Hyde Park. Aci vreo șapte platforme așteaptă pe oratori, cari se perindează la rînd. Nu lipsește platforma anarhiștilor, de unde se vorbește publicului în mai multe limbi. Intre oratori am remarcat pe d. Keir Hardie, conducătorul așa zisului Independent Labour Party: cald și fără afectare amintește de grevele din urmă ale muncitorilor, spunînd că ele s'au dovedit dovada spiritului de emancipare, care se afirmă tot mai mult în clasele de jos; mai amintește de statul ce s'a dat soldaților a nu trage în lucrători, îndemnînd în acelaș timp publicul să nu se înroleze:

„Ce treabă aveți voi cu înrolarea? Gîndiți-vă, că nelegiuirea de a ucide un lucrător german, care-i camaradul vostru, e tot atît de mare ca și aceea de a ucide un lucrător englez”.

Am răsfoit ziarele engleze mai de seamă, ca să văd ce spun și cum comentează ocuparea insulei Rodos. Mai toate înclină spre Turcia; unele fățiș desaproabă pasul din urmă al Italiei: într'adevăr acest pas întreține spiritul războinic, entuziasmul Italianilor, dar nu aduce spre împăcare — dimpotrivă întărită și mai mult pe turci, fără nici un rezultat bun în Tripolis. De altfel asta se vedește și dintr'un interview al corespondentului ziarului Daily Telegraph cu ministrul de războiu turc, în care ne spune, că — de-ar ocupa Italia și toate insulele, totuși n'are să lase Turcia mărcaș un tot în chestia Tripolitană. Presa engleză e îngrijită mai ales de faptul, că el amenință a da naștere unei agitații panislamică periculoasă; în consecință se dau felurite soluții pentru încheierea păcii; una mai cumințe pare aceea din ultimul număr al revistei Spectator:

„Ceeace s'a dovedit bine deajuns pentru noi în Egipt și ce-i bine deajuns pentru Francezi în Maroc, poate să fie tot așa de bine și pentru Italia în Tripolis. Să recunoască formal suzeranitatea turcească și să facă o concesie Sultanului. Sub o asemenea înțelegere trupele turcești s'ar retrage și trupele italiene ar rămîne ca o armată de ocupație. Italia ar putea să înceapă atunci a face ceea ce-i esențial a se face într'o țară ca Tripolis — să organizeze trupe arabe. Și aci suzeranitatea formală a Sultanului ar ajuta-o mult, căci Sultanul fiind încă stăpînul nominal, mohamedanii ar servi mai lesne laolaltă cu Italianii”.

Sub titlul Irlanda Ungariei citesc în Daily News o recenzie a cărții lui Seton-Watson: The Southern Slav Question. Recensentul stăruie mai

mult asupra comparației ce o face autorul între Croația și Irlanda, adăugînd la sfîrșit următoarele:

„Croația e o problemă pentru Ungaria și Austria, fiindcă nu-i un adevărat, ci numai un închipuit Home Rule. Morala e că, de se dă Home Rule Irlandei, autonomia Irlandei ar trebui să fie respectată în spirit și slovă. Fără îndoială că asta va fi, de vremece Anglia nu-i, cum este Ungaria, în mâinile unei mici oligarhii, a cărei suflare de viață e apăsarea naționalităților”.

D. Larungu.

Politica internă și externă a României

Importante declarații ale unei înalte personalități române către „Neue Freie Presse”.

Viena, 9 mai.

Ziarul Neue Freie Presse publică un important articol despre situația internă și externă a României, articol datorit unei „personalități politice conducătoare” din România. Reținem interesantele pasagii dela vale.

„Politica internă a României, — spune articolul, — se află actualmente, după retragerea cabinetului Carp, într'un stadiu de concentrare, al cărui scop este contopirea celor două partide conservatoare existente.

Este cunoscut că una din cauzele căderii cabinetului conservator Carp este și situația imposibilă ce i-se creiașe prin intervenirea prea energică în chestia tramvaelor bucureștene din care nu putea să scape decît în baza unei manieri ministeriale.

E aproape sigur că imediat după tranșarea afacerii tramvaelor, Take Ionescu se va întoarce cu partid cu tot în sinul partidului conservator de unde a plecat.

Astfel se va realiza dorința regelui de a vedea politicianii săi divizați numai în două partide, cum nu e cazul decît în Anglia. Într'un asemenea caz, parlamentul va fi bine înțeles dizolvat și se va procede la noui alegeri sub auspiciile unui guvern conservator-unit.

Fuziunea acestor două partide conservatoare ar putea avea loc cu atît mai curînd, cu cît ele nu prezintă vederi prea deosebite. Politica externă a României, calmă de obicei, a fost puțin dezechilibrată de întorsăturile neprevăzute pe cari le-a luat războiul turco-italian.

Legăturile României cu Turcia au devenit foarte cordiale în ultimii ani; căci ambele țări sunt legate de multe interese comune.

Situația deficilă a Turciei este sincer compatimită în România.

Pe de altă parte, România e așa de apropiată de tripla-alianță, încît singura atitudine ce poate lua în acest regretabil conflict, este cea mai strictă neutralitate.

Atitudinea Rusiei, atît de discutată în Constantinopol nu ar putea amenința întru nimic statul-quo din Balcani. Aceasta dovedește nu numai rechemarea fostului ambasador rus Ciarcioff, dar și numirea noului ambasador în persoana lui de Giers.

Acesta din urmă este un diplomat cumpătat, care e departe de a fi influențat de spiritul lui Iswolski. El va urma în mod

Pentru sezonul de primăvară au sosit

noutățile în tot felul de pălării, cravate, albituri, gu-lere, ciorapi, precum și ghetete de o calitate de recunoscut de bună pentru bărbați, dame și copii, cari le pun la dispoziția m. st. cumpărători.

Pe acela care ne sprijinește îl sprijinim și noi.

MANNHARDT JENŐ

urmașul lui LEITNER LAZAR
ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Zöldfa nr. 16.
Telefon 695.

strict instructiv
cari vor fi înfi
un spirit cu to

D. de G
în România,
Cantacuzino, es
famillii.

Prezența
mare preș pen
Legăturile
îmbunătățit în
Sofia, și se gr
atenție numer
parți.

Teoria no
câtră bulgari
cinăteala de f
Legăturile
de satisfacțio
Este cert
tuația sa geog
al păcii, pe
totdeauna.

Scrisoare

Serbarile
serbari

O serbar
Pesta — scri
nuta constie
Și dacă cineva
efectul nemijlo
bărilor tinerim
aibă incontest
articolul său d
că o mare par
jinul nobil al
nerimii univer
vede și simte
că s'a muncit,
mentele condu

Firește l
dul însuflețirii
fiecare se ang
obține rezultă
cred că e dea

Trebuie i
treagă de univ
fleșire și în fr
obositul prezio
d sale N. Căli
cu ceilalți me
cit săptămîni
asigura desfăș
bărilor...

Conducă
coriștii, vătav
varășii deale,
cu jocul lor,
muncă, ce a

Nu mai
culturale pot
intă se cere
iluzorii...

Și publ
vînd organiza
și armonia c
din comitet,
leva, aceasta

E semn
mânia Jună
recunoscut ei
Budapesta a
împrejurări n
Despre

!! Pe

cele 8 zile

ARAD

strict instrucțiunile primite din Petersburg, cari vor fi influențate de sigur totdeauna de un spirit cu totul conservator.

D. de Giers este de altfel binecunoscut în România, unde, prin soția sa, născută Cantacuzino, este înrudit cu cele mai de seamă familii.

Prezența sa în Constantinopol este de mare preț pentru români.

Legăturile României cu Bulgaria s'au îmbunătățit în urma schimbării guvernului din Sofia, și se greșeste dacă se da prea multă atenție numeroaselor mobilizări din ambele părți.

Teoria necesității recuceririi Dobrogei de către bulgari are și partea ei de umbră: vecinătatea de frontieră cu Rusia.

Legăturile României cu Grecia sunt destul de satisfăcătoare.

Este cert, că România, avantajată de situația sa geografică va fi totdeauna un factor al păcii, pe care a predicat-o și susținut-o totdeauna.

Scrisoare din Budapesta

Serbările din Budapesta. — După serbări. — Note și reflexii.

II.

O serbare simplă și fecundă a fost cea din Pesta — scria d. Nicolae Iorga, încântat de tinuta conștientă a tinerimei, în „Neamul Românesc”. Și dacă cineva poate avea pretenția de a cântări efectul nemijlocit și rezultatele cari rămân ale serbărilor tinerimii, apoi d. Nicolae Iorga poate să aibă încontestabil. D. Nicolae Iorga relevă în articolul său despre serbările societății jubilate, că o mare parte a succesului revine, pe lângă sprinjerul nobil al factorilor vieții noastre publice, tinerimii universitare, și o spune aceasta, fiindcă vede și simte din întreaga desfășurare a serbărilor, că s'a muncit, că a stăpânit armonia între elementele conducătoare la societate.

Firește la astfel de prilejuri se vădește gradul însuflețirii și stăruința fiecăruia și nu tocmai fiecare se angajează a conlucra stăruitor pentru a obține rezultate frumoase, ci mulți, foarte mulți cred că e de ajuns dacă vin și ei la seceriș...

Trebue însă să constatăm, că o gardă întregă de universitari au muncit cu multă însuflețire și în fruntea lor trebuie să amintim pe neobositul prezident Victor Groza, care cu tovarășii d-sale N. Caliman, G. Stefanica, Victor Popovici și cu ceilalți membrii din comitetul societății au muncit săptămâni întregi toată ziua pentru a putea asigura desfășurarea deamănă și strălucitoare a serbărilor...

Conducătorul corului Ioan Fira, coristele și coriștii, vătavul călușerilor dl Miron Crețu și tovarășii deale, cari au încântat oaspeții serbărilor cu jocul lor, și-au luat asemenea o bună parte din muncă, ce a produs succesul, ce-i revine tinerimii. Numai cei inițiați în aranjarea unor serbări culturale pot avea ideile, câtă abnegație și stăruință se cere pentru a obține succese reale și nu iluzorii...

Și publicul, care a asistat la serbări, observând organizația pricepută a comitetului aranjator și armonia ce stăpâna între singuraticii membrii din comitet, a avut o deosebită plăcere de a releva, aceasta în repetite rânduri...

E semnificativ, că tinerii din Viena dela „România Jună”, cari au asistat la serbări au recunoscut ei înșiși, că cu toate că tinerimea din Budapesta are să se lupte cu multe nevoi între împrejurări nefavorabile.

Despre altele — în cele viitoare.

„Homerule și Cuvajism”*)

Un ziar ungurese mai puțin preocupat.

Sub titlul general de mai sus ziarul ungurese „Világ” publică la loc de frunte un remarcabil articol, pe care-l resumăm la vale:

Cu deslegarea problemei irlandeze — scrie numitul ziar — Anglia a făcut un mare pas înainte. Camera comunelor a votat proiectul homerule cu mare majoritate de voturi, dând drepturi legislative și administrative poporului irlandez. Înainte de a se începe votarea, ministrul prezidentului Asquith a rostit memorabilele cuvinte: — Guvernul va face aceeași politică și față cu celelalte părți ale imperiului, le va da tuturor drepturi de stat, — voiește deci în mod sincer uniunea.

În același timp când Anglia înțelege astfel spiritul timpului, ungarilor le place să se refere la pilda Angliei și nu văd că la Abbazia bărbății politici croaiți s'au întrunit să discute soarta precară a țării lor. Pentru ce? Pentru că politica ungurească suspendă constituții naționale și confiscă drepturi date de constituție.

Dacă privim politica ungurească oficială, vedem că procede la fel și față de celelalte naționalități. Se pare că n'are altă dorință, decât să aducă respectul naționalităților pentru stat. Adevărat că confiscările de drepturi se practică și împotriva poporului ungurese. A spus adevărul baronul Nicolae Wesselyni: *Naționalitățile din Ungaria îmbracă dolii nu numai pentru opresiunea națională ce îndură, ci și pentru opresiunea lor ca cetățeni.*

Azi cine ar cuteza să spuie cuvinte ca aceste, ar fi timbrat de trădător de patrie. Azi lozincă e: *Iubim numai pe „bunii patrioți”, iar cu cei renitenți vom termina sumar.* Lozincă aceasta se traduce în faptă în toate domeniile organizației de stat. Dar e de prisos să spunem că drumul acesta e cel mai absurd și numai la maghiarizarea naționalităților nu conduce. Școlile nu pot să maghiarizeze, ci dimpotrivă, să deslepte numai ura naționalităților împotriva culturai și limbii ungrești. Tot așa stăm și cu administrația, ale cărei nefărite abuzuri au provocat o adâncă ură împotriva „ideii de stat”, în numele căreia se comit toate fărădelegile.

Societatea ungurească, chiar și partea ei mai radicală, e foarte netolerantă în chestiunea de naționalitate. În deosebi în provincie e așa. Cu cât ungarul e mai departe de Budapesta, cu atât el se infurie mai mult când aude vorbă românească și în cei ce-o rostesc văd tot atâția răsturnători de stat. În chipul acesta se completează reciproc intoleranța socială cu politica de naționalitate a guvernului. În același chip sistemul administrativ terorist și abuziv cu politica școlară cea omorătoare de cultură. Firește, sub egida politicii de maghiarizare.

Nu poate să ne suprinică în asemenea împrejurări, că naționalitățile urăse nu numai clasele maghiare privilegiate, ci chiar întreg poporul ungurese. E rea faima noastră atât înăuntrul țării cât și în străinătate.

Scopul urmărit de politica actuală, nu și-l ajunge, unicul rezultat la care poate conta e sporirea neînțelegerilor și a dușmăniilor în lăuntru și în afară. O desnaționalizare forțată nu se poate închipui în vremurile noastre. În America nu tinde nimeni la desnaționalizarea cu forța, și totuși românii, slovacii și maghiarii cari emigrează acolo, învață în scurt timp de bună voie limba engleză, o învață bucuros pentru că cunoașterea ei le înlesnește un trai mai bun. Când va ajunge politica Ungariei aici, când vor face cei chemați ca în locul urei și a prigonirilor de tot felul să se înstăpânească și la noi politica de înțelegere reciprocă, de conlucrare pașnică? Numai atunci când țara se va convinge că politica actuală ce servește numai interesele claselor privilegiate, cari se provoacă me-

*) Dela Cuvaj, dictatorul Croației.

reu la primejdia ce amenință țara din partea naționalităților, și asta o fac consecvent atunci când sufletul vremii, glasul democrației cinstite le amenință poziția privilegiată, ce de decenii numai cu mijloace artificiale o pot deține, — a încetat cu desăvârșire.

Să nu se amăgească ungurii că ei au arătat Angliei calea spre o soluție fericită a chestiunii irlandeze. Nu. Politica de naționalități în Ungaria stă departe de cea din Anglia ca cerul de pământ. Anglia e o țară industrială democratică, pe când Ungaria e stat agrar-feudal. Acolo drepturile și cultura naționalităților sunt respectate și promovate, aici răpite și călcate în picioare.

Și până când la noi politica brutală de naționalități provoacă numai neîncredere și ură în sânul cetățenilor, politica înțeleaptă, democratică a Angliei face posibilă conlucrarea armonică a tuturor naționalităților spre binele patriei comune.

Anglia și Ungaria sunt foarte departe deolaltă nu numai geograficește ci și în senz cultural. Politica lor de naționalitate se deosebește ca cerul de pământ. Ungurii trăiesc încă tot în epoca cuvajismului. Cu toate că nu e numai interesul naționalităților cum să fie principiul fundamental al politicii de naționalitate în Ungaria, ci e și interesul capital al ungarilor. Până să adopte, politica oficială din Ungaria, politica englezilor în acest punct, e încă un lung drum de străbătut. Trebuie să trecem încă prin mari prefaceri. Ungaria agrară trebuie să se industrializeze, căci numai atunci va putea să ia politica de naționalitate forme mai blânde și în conformitate cu drepturile lor firești și exigențele lor culturale tot atât de firești.

Situația politică

Tratatativele cu partidul justhist au fost reluate.

Tratatativele dintre primul ministru și Iuliu Justh au început sâmbătă, și s'ar putea numi, cu drept cuvânt tratatativele votului universal, ori să zicem mai bine ale reformei electorale.

Ambiția ministrului Lukács pare a fi aceea, de a reduce partidul justhist la tăcere completă căzând cu el de acord asupra unei reforme electorale convenabile. Și justhistii n'au acum nici o altă pretenție. Dimpotrivă par a fi stăpâniți de o dorință arzătoare, ca pacea cu guvernul să se facă neapărat și, se înțelege, în condiții onorabile pentru ei. Și nu numai ei, ci toate partidele — și cele cu rezoluția — doresc o clarificare cât mai grabnică a situației.

Hărțuiala lungă, perfidă a anilor din urmă pe arena politicii maghiare a avut darul să epuizeze răbdarea cercurilor conducătoare din Viena, iar surprizele încercate de compatrioții noștri cu prilejul delegațiilor ca și pumnul ridicat dinspre Croația, i-au pus pe gânduri — și acum par a se reculege — și așteaptă toți acum mântuirea dela Justh.

O reformă electorală de nevoie acum vreau toți la urma urmei și de dragul popularității — și dacă nu sunt de acord cu partidul justhist în ceea ce privește radicalismul ei, sunt toți pentru supremație...

Pentru aceia au ajurnat camera și așteaptă toți cu multă răbdare tratatativele cu Justh.

Sâmbătă la 10 și jumătate șeful opoziției a cercetat pe șeful guvernului la locuința sa.

De față cu secretarul de stat Némethy și șeful serviciului statistic Vargha, și ajutat de aceștia cu amănunte, Lukács a făcut cunoscută lui Justh liniile generale ale proiectului său de reformă electorală.

Tratatativele au durat două ore. La ce rezultate s'a ajuns și dacă s'a ajuns chiar la vre-un rezultat, nu se știe.

Din declarația făcută unui ziarist maghiar de Justh, reiese că s'au pornit pe drumul cel bun și că sunt puncte de contact între Lukács și Justh. Justh a declarat că proiectul primului-minis-

!! Pe fiecare damă o interesează !!

cele 8 zile ieftine ale filialei din Arad a magazinului de dantele din Budapesta
ARAD, bulevardul Andrassy nrul 20 [Palatul El. Fischer].

DANTELE dela 2 fil. în sus
CORDELE „ 3 „ „ „
SAUZAN și mătasuri într'o
culoare dela 1 cor. 16 fileri
în sus.

tru, pe care l-a primit și în scris, l-a luat ad referendum — și că tratativele vor continua luni și probabil și marți.

Sâmbătă după amiază, la 2 ore, Lukács s'a dus la Viena spre a fi primit duminică în audiență de M. Sa — și în aceeași zi se va înapoia la Budapesta.

Cronica femenină

Moda.

Se vede, că acum așa este spiritul timpului în toate, cu cât sunt mai multe schimbări, cu cât e mai multă variație, cu atât lucrul pare mai interesant. Așa e acum și mersul vremii.

Caprițiosul april din anul acesta ne dovedește aceasta mai mult ca ori când. Incepe să-i placă și lui să se facă interesant, și ținând la mofturile lui, nu mai ia în considerare stricăciunea legată de poftele neînfrânate și de acolo vine, că pe un moment se arată atât de blând și bun, și surâde cu atâta farmec și căldură, că seduce mugurii stângaci și bobocii naivi, și-i îndeamnă și-i trezește prea iute la viață, iar atunci de-odată devine grav, busumflat și atât de rece și înghețat, că strivește și nimicește tot ce surâsul lui a deșteptat la viață.

Moda încă e un capriciu.

Cei cari în interesul lor se obosesc să schimbe, să tocmească, să îndrepte, să perfecționeze și să creeze totdeauna ceva nou, să scoată din toate ceva interesant și plăcut aceia merg, merg înainte, fug cu deosebită cea mai mare înaintă, tot înainte spre a descoperi lucruri nouă, până când nu mai știu pe unde să apuce, atunci — se întorc înapoi — cu zeci de ani înapoi. Moda care apare acum încă ești drept timidă și fricoasă, e o copie întocmită și mai perfecționată de pe timpul lui Ludovic XV.*

Deci oamenii încep a privi îndărăpt la timpul bunicelelor fără pretențiuni, și e bine așa.

E bine, că oamenii prea emancipați, cari se spărie de tot ce e vechiu; cari în răvna lor prea mare după senzații nouă, desconsiderau timpurile acelea, când trăiau bravele noastre bunice, cari cei drept, vor fi avut mai puține cunoștințe de bon-ton și sport, dar au avut mai multă conștiință, mai multă minte naturală și mai multă căldură în inimile lor; e bine, că acei oameni să înceapă a pricepe, că dacă vom și dorim neamului nostru trănicioare, apoi nu strică să istorisim copiilor noștri cât mai des exemple despre virtutea, hărnicia și dragostea de neam a bunicelelor noastre.

Iar aceia, cărora le place să accentueze mereu, „că nu trăim pe vremea când ne legau bunicele noastre cu baiera de la șorț“, să mediteze puțin asupra celor spuse, și se vor convinge, că pe atunci când bunicele erau așa, cum le place unora a persifla, nu erau atâtea scandaluri publice și că cultura adevărată nu stă în a alergera numai după nou, și numai după senzație, ci în a pricepe și a ști deosebire binele de rău, firmele de esențe; a ști aprecia ce e bun, frumos, folositor și practic, fără ca să ai în vedere epoca în care acel model sau aceea regulă de bunăcuviință s'a stabilit, ci dacă e bun ceva să nu se disprețuiască numai pe motivul, că e vechiu.

Cu deosebire la regulile de bunăcuviință trebuie să se știe, că oricât ar fi acele de vechi, totuși sunt totdeauna nouă.

Așa dar în modă vedem reînviind timpurile vechi, dar renovate și perfecționate și nu peste mult, rochiile largi și tunicile vor fi tot atât de purtate și uzate fiindcă vor fi moderne, cum erau fustele strimte, cari cei drept se susțin încă și acum și le vedem încă destul de des, dar e de prevăzut, că nu peste mult o să dispară.

Costumurile de primăvară și toamnă, cari acum de vre-o câțiva ani îmbrăcau și prindeau atât de bine pe ori cine le purta, încă încep a nu mai fi de o culoare, respective și fusta și jacheta la fel ci de colorii deosebite.

*) Vezi: „Das Blatt der Hausfrau“, 5 mai, caetul 32.

Beregszászy Lajos

atelier de blănărie modernă
ARAD, str. Deák Ferencz nr. 31—32.

Numărul ultim a celor mai de seamă reviste de modă ne arată aceasta schimbare în așa fel, că de ex. o fustă vântată deschisă are jacheta de culoare închisă.

Cum am zis și mai sus fustele strimte se susțin încă dar printre ele încep să se arete foarte multe mai largi și chiar plisate. Cu un cuvânt, moda de acum e foarte bogată în modele diferite, astfel, că ușor putem alege ce se potrivește mai bine cu: etatea, statura, fața dar mai presus de toate cu — „buzunarul“.

Căci nu tot ce e modern, e și potrivit și frumos pentru toți la fel — ci de ex. damele mai tari, mai grase vor fi totdeauna mai bine îmbrăcate dacă fusta e simplă, și astfel dar tunica numai cele svelte se cuvine să o aibă.

Colorile: Pentru fetele tinere mai potrivit e culoarea albă. Un costum alb cu bluză cusută cu motive românești iată cea mai potrivită haină pentru fete, dar culoarea albă o poartă vara și dame mai în etate. Cu deosebire la băi, nu vezi, decât alb și pentru toaleta de gală numai lucruri de mână. Vântat deschis brodat cu motive românești, auriu, crem, dar pot zice, că pe toate ce e prețios, e: lucru de mână.

Acum nu se mai pune așa mare grijă pe stoffe scumpe, ci pe arta cu care o toaletă e pregătită. O haină simplă de „saculă“ — (pânza țesută de femeile noastre) cusute artistic cu motivele noastre ar face acuzația la ori-care petrecere elegantă.

Lucru de mână și anul acesta e foarte căutat și nespuse de prețios. Bluze cusute cu motive românești se caută și se vind foarte bine, fiindcă au început și doamnele moderne a înțelege, că lucru de mână pe care bunicele noastre atât de mult l'au iubit, într'adevăr merită atențiune, numai cât în ziua de azi rar se află cine să coase, și cine să se ocupe cu lucru de mână. Spre a ilustra această afirmare, voi istorisi iubitelor cetitoare întâmplarea următoare:

Zilele trecute d-na I. a intrat într'o prăvălie de mobile la una dintre firmele mai distinse ce avem în Arad, și a cerut o măsuță pentru lucru de mână.

Neguțatorul surprins să uita mirat, apoi răspunse perplex: „Mă rog să scuzați stimată doamnă — măsuță pentru lucru de mână nu avem, căci acum nu mai cumpără nime așa ceva, și la aranjarea locuințelor elegante întrebuițează numai: masa pentru schah, măsuța pentru jucat cărți și pentru ceai. Măsuța pentru lucru de mână nu mai e acum modern“.

Ombra.

Din România

O ligă pentru înzestrarea armatei cu aeroplane.

Aviația în regatul liber al fraților noștri a luat frumos avânt încă din anii începuturilor sale. Când îndrăzneții avistori francezi încercau să treacă pentru primădată canalul Măneștii, în România, imediat după vizita lui Blierot, au început să se construiască tot felul de tipuri de aeroplane fie de către stat fie de particulari. Nu mai vorbim de primul aparat al lui Vlaicu, la care cu mult înainte se lucra în arsenalul armatei din București.

Acum se pun în București bazele unei ligi pentru înzestrarea armatei românești cu aeroplane.

Inițiativa aceasta merită lauda și încurajarea tuturor cu atât mai mult cu cât pe lângă scopul întăririi armatei române ea tinde mai ales la relevarea rolului civilizator de care națiunea noastră a dat în nenumărate rânduri atâtea frumoase dovezi.

În adevăr cu deosebire în aviațiune România a fost printre cele dintâi state europene care a văzut și înțeles rezolvirea problemei acesteia; ea a fost de asemeni printre cele dintâi care, ocupându-se de aproape de această problemă, a reușit a construi în țară, aparate capabile de a servi cum și a produce piloți ale căror nume figurează, spre cinstea noastră, între primii piloți recunoscuți de

Primește totfelul de executări și transformări de articlii în branșa blănăriei precum și repararea lor. Asortiment bogat în totfelul de articlii de blănărie.

Primește pentru vară în păstrare haine de lână și de iarnă, cu garanță contra

federațiunea internațională a cluburilor aeronautice.

Liga națională aeriană are în fruntea ei pe principele Gheorghe Bibescu de numele căruia sunt legate primele începuturi ale aviației în România.

Liga aceasta, care urmărește scopul de a da armatei române vre-o 50 de aparate pentru a servi în timp de război, a deschis o listă de subscripție publică, la care fără îndoială se vor grăbi să-și adauge numele și bogați și săraci dându-și obozul la o asemenea operă.

Plata cerealelor și Dardanelele.

Inchiderea strimtoarei Dardanelelor timp de aproape două săptămâni, scrie „La Liberté“ din Constantinopol, a stîrnit o mare turburare pe piața internațională a cerealelor. Negustorii de cereale români transmisese din Brăila la toate piețele importante de cereale o declarație prin care anunțau anularea tuturor contractelor al căror termen de încercare expiră la 30 aprilie st. v. Ei motivau anularea cu faptul că formularele internaționale ale contractelor de cereale pe baza cărora se fac cele mai multe transacțiuni, dau dreptul să se anuleze vânzările a căror realizare e împiedecată de evenimente de război și de alte cazuri de forță majoră. Ei declarau că închiderea Dardanelelor trebuie considerată ca un eveniment de acest soi și voiau să se descarce astfel de orice angajament. Dar negustorii de cereale germani nu voiau să adopte acest punct de vedere. Negustorii români s'au văzut nevoiți să ia această hotărâre, fiindcă se temeau că, dacă nu se anulează contractele, li-s'ar fi putut pretinde despăgubiri în cazul de necesitate în porturile de destinație a cerealelor vândute.

E interesant de relevat că negustorii ruși au făcut contrarul celor făcute de colegii lor români. Nu numai că n'au cerut anularea contractelor lor de vânzare, dar au protestat chiar contra oricărei intenții de anulare. În adevăr, pentru negustorii ruși anularea ar fi fost păgubitoare, de oarecare exportul pe o altă cale decât calea maritimă e imposibil: Urmarea anulării ar fi fost o depreziune a cerealelor din sudul Rusiei.

Hotărârea guvernului turcesc privitoare la redeschiderea Dardanelelor pentru navigațiunea neutră a venit tocmai la timp ca să oprească o perturbare în piața cerealelor. Știrea despre redeschiderea a avut un efect diferit pe diferitele piețe. La Budapesta, piața s'a întărit, mai cu seamă pentru porumb, căci s'a considerat că porumbul din țările balcanice va putea din nou să coboare Dunărea și prin urmare, că exportatorii din aceste țări nu vor mai avea nevoie să caute cu sacrificii asupra preturilor, cumpărătorii pe piețele austro-ungare. La Berlin și la Anvers știrea, dimpotrivă, a produs o acalmie, deoarece acum trebuie să se fie seamă de transporturile din Rusia și Bulgaria.

Mai important este că prin redeschiderea Dardanelelor, litigiile privitoare la anularea contractelor cad dela sine. Negustorii români nu vor mai putea să stăruească asupra anulării contractelor în ce privește marfa de predat în luna Aprilie, deoarece, pe de altă parte destinatorii, în porturile din occident, nu vor mai putea să se folosească de întârziere, cum ar fi putut s'o facă în cazul când Dardanelele ar mai fi multă vreme închise. Cel mult, vor fi de plătit despăgubiri particulare pentru întârziere.

— Ziarul „Românul, și, foaia populară „Poporul Român“ se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc“ și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare Calea Grivița.

moliilor ori a furăturii cu preturile cele mai ieftine.

Rog binevoitorul sprijin al onor. public:

Beregszászy Lajos,
blănar.

Concert

(c. n.) După aranjat, nu demult popoarelor nelinc Watson și a timp a doua manifesta nică de grupul, din aceeași unică și dau seama cu ginea extremă, atât nivelului, pe eularului centru

Români di în timp ce și în unui sistem vră nunchiu de frați ce oferă un stat săi, și de ospita între cele mai bogată tradiție c mai târziu îndru a lăsat poporul neamul românesc cel mai sincer, c

Români di

străinii cu care pretutindeni.

Români di

s'ar putea realizările extraordin

Printre ei

studenți univers

Viena nu singur

tilor celebri, ci

unei vieți româ

La Viena l

zeriile și meschi

românești din U

aci deci cu atât

poticeală.

Români di

ori responsabili

național, cultura

presie de două c

cei pe cari toți i

lor investesc pe

Despre un

aceasta.

Este conce

beneficial societ

cu concursul nu

în prezența unu

numai în capita

trunit atât de i

De remarc

decanul facultă

tarul legățiunii

Excelența

Edgar Mavrococ

FOIȚA 2

Su

(88)

Toate, în raseră un gust nuri, nu erau d nuiță și de nu și ale căror num dela sine că pa ciale se desemn disordinea cea r ordonată. Un p pe cele două t frumuseții: „A să te iau cu m

Taliile era peste măsură d că în general d dar ele se strânceasta, să păstr cel puțin, nici stângăcie.

Totul, la prevedere de ne

Concert româneșe la Viena

(c. n.) După foarte frumoasa serbare ce s'a aranjat, nu demult, în onoarea marelui apărător al popoarelor neîndreptățite, a d-lui R. W. Seton-Watson și a tinerei sale soții, vineri seara a fost a doua manifestare a românilor din Viena, vrednică de grupul, — nu mare dar omogen aproape din această unică clasă socială, — de bărbați cari își dau seama cu ce sunt datori, chiar aici, la marginea extremă, a neamului lor și în același timp atât nivelului, pe care stau în societate, cât și secularului centru de cultură în care trăiesc.

Românii din alte părți sunt fericiți a ști că în timp ce și înșiși suferă acasă ferecăți în cătușele unui sistem vrăjmas progresului nostru, un mă-nunchiu de frați sunt părtași de toate avantajile ce oferă un stat respectător al libertății cetățenilor săi, și de ospitalitatea unei metropole, care este între cele mai vechi în istorie, între cele cu mai bogată tradiție culturală, și al cărei genial fin, iar mai târziu îndrumător și primar, dr. Carol Lueger, a lăsat poporului său ca moștenire simpatia pentru neamul românesc, căruia acest mare om i-a fost cel mai sincer, cel mai binevoitor prieten.

Românii din Viena snt mereu observați de străinii cu care trăiesc împreună și de ai lor de pretutindeni.

Românii din Viena sunt chemați a arăta ce s'ar putea realiza acasă dacă ar fi acolo împrejurările extraordinare de favorabile de aci.

Printre ei trec an de an generații de tineri, studenți universitari și academici, cari se duc la Viena nu singur de dragul profesorilor și specialiștilor celebri, ci și cu dorul de a cunoaște modelul unei vieți românești de alte condiții.

La Viena lipsesc premisele din care răsar mișcările și meschinăria mici ori mari ale centrelor românești din Ungaria, Transilvania, Bucovina, etc.; aci deci cu atât mai greu trage în cumpănă orice poticneală.

Românii din Viena sunt de două și de trei ori responsabili pentru faptele lor sub orice raport, național, cultural, social. Năcazurile ar produce impresie de două ori mai tristă și mai dureroasă la cei pe cari toți îi observă cu mândrie. Iar succesele lor înveselesc pe toți cei de același sânge cu ei.

Despre un succes grandios raportăm de data aceasta.

Este concertul ce s'a aranjat vineri seara în beneficiul societății academice „România Jună”, cu concursul numai al puterilor artistice românești în prezența unui auditoriu distins și splendid cum numai în capitala României ar putea fi încă intrunit atât de ilustru.

De remarcat, în asistență: ca oaspeți stăini, decanul facultății de litere a universității și secretarul legațiunii Saxoniei.

Excelența Sa d. ministru plen. al României Edgar Mavrocordat cu doamna, prim-secretarul le-

gațiunii de H. I. P. Carp cu doamna, d. atașat comercial G. Moroianu, secret. legațiunii Telemac. Renumita artistă d-na Agata Bărescu venind la Viena pentru jubileul actorului Baumeister și-a amânat reîntoarcerea la Berlin pentru a asista la concert; asemenea au participat, fiind de trecere în Viena: secretarul legațiunii române la Paris d. Argentoianu, M. I. Kogălniceanu, (București); șeful agenturii din Arad a soc. „Transilvania” d. Iuliu de Herbay cu doamna, d. Ionel Comșa cu doamna (Seliște), d-na Murgulescu (București), medic vet. David Popovici (Brașov); aviatorul nostru Vlaicu, nimerindu-se să fie în Viena, a fost prezent, salutat cu aplauze la intrare.

Dintre ofițeri, d. general Lupu, general Matteringa cu doamna, colonel Silviu de Herbay cu doamna, loc.-col. Trailovici cu doamna, d. protopresbiter militar P. Boldea, maior Onci, căpitan Iancu, auditor-s.-locotenent dr. Magdu, medic-locotenent dr. Leonida Pop, medic-azistent dr. Albu.

D-nii deputați în parlament Simionovici și Isopescu-Grecul.

Dintre fruntașii coloniei: dr. Sterie N. Ciurecu cu d-soarele Ada și Mărioara, dr. Emanoil Doctor, dr. Cuparescu cu doamna și cu d-soara Neluța, dr. C. Măndriliță cu doamna, dr. Lazar Popovici cu doamna, dr. V. Roșca și d-soara Flora, dr. Marius Sturza, familia Lazar, dr. Mihai A. Popovici, inginer D. David, N. Sandulovici, D. Marcu cu doamna, prof. Caracostea (București), diaconul Naș Popescu (București), artistul N. Băilă, d. Ilie Golopența, funcționar la societatea de navigațiune cu doamna. Doamnele: Ghiță Pop, d. Pruncel cu d-na Gramatovici, Magdu, d-soarele: Aca de Barbu, Silvia de Turcu, Amalia Preuser, Rafila și Mărioara Iancu, Dorica și Măr. Albu, Anicuța Pop (Abrud), Aug. C. Pop (Arad), Viorica Chirtop (Câmpeni), d-soara Kabadaiev (Sofia).

Ilustrii reprezentanți ai presei: dl Henry W. Steed dela marele ziar „Times” din London, doamna Rose („Morning Post”); în sfârșit corespondentul „Românului”.

Comitetul societății „România Jună” în corpore; mulți studenți universitari; pentru a nu risipi nimic din beneficiu, de controlul... biletelor și conducerea oaspeților la locuri au îngrijit înșiși membri societ. „România Jună”; și în vederea aceluiaș scop, artiștele au rugat să nu li-se dea flori și au sporit și în acest chip venitul curat al concertului, care se urcă la 1000 coroane. Sumă considerabilă la un concert exclusiv românesc în Viena și la sfârșit de sezon, când chiar și cei mai populari artiști rischează a nu putea umplea cu public sala de concert. Că s'a putut realiza acest câștig material atât de însemnat, este a se mulțumi mai ales dlor dr. St. N. Ciurecu, dr. Lazar Popovici și dr. Marius Sturza și oștenii lor întru plasarea biletelor.

Căci ideea concertului a fost ca și improvizată. Totuș, ca manifestare culturală și ca presta-

țiune de artă serata a fost la nivel înalt. Aceasta în urma valorii deosebite a fiecăruia dintre artiștii cari au contribuit cu concursul lor.

S'ar putea scrie mult despre prestațiunile lor. În acest articol de raportaj să amintim scurt atâtă, că au fost toți foarte bine.

Doamna colonel Valeria de Herbay n. Papp a constituit momentul de culminație al acestei seri splendide, cu cele 3 cântece, interpretate bravuros, cu voce fin cultivată, și cu foarte mult sentiment nuanțat; (o română franceză delicat melodiată de doamna Cécile Chaminsade; o baladă germană de L. Slausby și o frumoasă doină românească de d. dr. E. Papp); acomp. d-rei El. Topliceanu, artistă cu nume cunoscut în Viena, a potențat efectul grandios. D-soara Mad. Cocorescu, a fost furtunos aplaudată pentru tehnica desăvârșită cu care a predat două piese de pian grele; violiniștii Silviu Florescu s'a remarcă dela început ca maestru sigur de artă sa; a fost discret acompaniat de soția sa, o pianistă excelentă, cum s'a putut judeca de aci. Cântăreții noștri au fost perfecți: d. Ionel Rădulescu ca interpret ales al doinelor; d. Ștefan Mărcuș a cântat cu bravură o parte din opera „Aida” și o doină ciobănească de frumusețe rară. D. Ionel Crișan a fost, ca voce și ca predare, la culme, atât în prologul din „Bajazzo”, cât și cântecul popular ce a cântat la cererea publicului. Acompaniamentul l-a susținut d. Ionel Hosan, care s'a dovedit la acest debut al său a avea o școală foarte bună.

Nu putem a nu aminti la acest loc cât este de regretabil că programul concertului a fost tipărit cu greșeli mari în grafia numelor autorilor și în titlul pieselor muzicale.

Asemenea, credem că ar fi fost bine să fie luate dela început mai multe puncte românești în program.

La serată a stăpănit o dispoziție aleasă. Sala a fost de aspect splendid.

După concert, publicul s'a întâlnit la masă în restaurantul „Riedhof” și a rămas până târziu împreună, mulțumit pentru succesul acestei frumoase manifestări românești.

Aviz!

Abonații cari sunt în restanță cu plata abonamentului sunt rugați prin aceasta să-și achite toate datorile până la 1 Iunie 1912 st. n.

După acest termen administrația ziarului nostru va trimite cu rambursă chitanță de abonament tuturor restanțierilor, în

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senici

(88)

— Urmare —

Toate, în ceace privește culorile desfășuraseră un gust nu mai puțin ales: mușeline satinuri, nu erau decât țesături de o fineță neobișnuită și de nuanțe pale, în mare trecere atunci, și ale căror nume ne scapă astăzi. Se înțelege dela sine că pangliciile anduloase și florile artificiale se desemnau pe aceste grațioase țesături în disordinea cea mai pitorească și cea mai ingenios ordonată. Un prea ușor ornament de cap, așezat pe cele două tample, părea a șopti la urechea frumuseții: „Aș sbura, dacă n'aș fi prea slabă ca să te iau cu mine”.

Taliile erau teapăne și plăcute la vedere, dar peste măsură de strânse, căci trebuia să spunem că în general doamnele din N... erau rotunjoare; dar ele se strângeau așa de bine, și știau prin aceeaș, să păstrează atâtă mlădioșie, încât la bal, cel puțin, nici una nu dovedea nici cea mai mică stângăcie.

Totul, la ele, era meditat și calculat cu o prevedere de necrezut: pieptul și umerii erau des-

coperiți, da, dar așa cum se cuvine și nici odată o iotă mai încolo sau mai încoace; fiecare ar fi putut să consimtă a gratifica societatea cu vederea comorilor sale, dar într'o măsură anumită, care odată trecută, după convingerea sa, ele ar putea într'un moment să pricinuiască pierzarea unui om: tot ce ascundeau ele era acoperit cu un bun gust perfect; astfel o cravată eriană de panglică în jurul gâtului, are o ondulată înșiruire de crețuri de fin batist care se desprindea din rochie sub numele, cred, de modestii nu vreau să zic că modestiile acestea apărau ca cu o fortăreață tocmai ceace nu putea să scandalizeze la exces pe deaproapele; dar în sfârșit era acolo mister, și natura omului e așa că miserul atrage și-l seduce.

— Doamnele acestea aveau toate mânuși cari fără să atingă mânecile, să urcau puțin deasupra cotului, lăsând descoperită acea parte a brațului care e atât de seducătoare și care, la cele mai multe, era de-o rotunjime, de o plinătate și de o frăgezime admirabilă.

Unele avuseseră pudoarea excesivă să facă să se ridice prea sus aceste capo-d'operă ale mânășeriei la modă; ele nu se aleseră din aceasta decât ca strașnice sfârticături, efectul firesc al prea plinului. În sfârșit, în cercul acesta încântat, părea a fi scris în toate privirile: „Aici nu-i o reședință de guvernământ rusesc, e capitala însăși; sunt în plin Paris!” Numai cât e adevărat, ici-colea făcea pată o căciulă de necrezut; ai fi crezut, chiar că zărești pentru o clipă, pe un cap de femeie sexagenară, o beretă portocalie împodobită cu o pană

de pân și de desupt, de o parte și de alta, patru lungi șuvițe de păr blond... o fantezie, un gest depravat; ce să zici de asta? Un oraș de provincie în care n'ar pătrunde, din diferite puncte, asemenea anomalii, n'ar fi oraș de provincie.

Cicikof plimbându-și privirea uimită asupra acestor doamne gândia: „Ei da, trebuie să aflu numai cine mi-a scris misiva de azi dimineață”. Și el își întinse capul: dar numai decât, defilează, chiar sub nasul lui, un vârtej repede de coate, de pulpane de haină, de mâneci de tul, de panglici, de pene, cardoane, bluze și rochii parfumate: Era o alergătură nebună, în care se semnală soția șefului de poliție, căpitanul Ispravnic, o doamnă cu penagiu vântat de azur, prințul georgian Thiphailidref, un funcționar de minister în întrecere, un francez cu numele de Caucou, un domn Perhunoanski, un domn Berebendovaky, și rând pe rând toți se ridicară, alergară, se învârtiră.

„Bravo! — își zice în sine Cicikof revinându-și dintr'o clipă de zăpăceală, — iată, nădăduiesc un guvernământ bine aranjat!”

Și când doamnele luară loc în jurul sălii, el ieși binișor din colțul în care se refugiase, și procedă la proiectul său de a vedea de n'ar recunoaște după privire ori din jocul fizionomiei, „persoane care i-a scris; dar își perdu vremea. Nu vedeai peste tot decât fizionomii fine, fine, fine... nedescifrabile, deși scrisoarea era clară și aceasta din toate punctele de vedere. (Va urma.)

care caz va trebui să plătească și speșele împreună cu aceasta incasare.

Indeosebi rugăm pe aceia cari sunt în restanță încă și pentru „Tribuna”.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

INFORMAȚIUNI

Arad, 11 Mai n. 1912.

Raiște

Iubirea de patrie

Cum?! Acest subiect tratat aci? Dar la adecă, de ce nu?? Dela sublim până la ridicol nu este decât un pas!

Ș-apoi acest loc e să fie, nu numai al răsului, ci mai cu seamă al ridicolului. Dar ridicolul, cele mai de multe ori nu te face să te ții de burtă. Bine, bine... Inșă preatînit cetitor: ținta noastră nu era doar, să facem, ca să te scuturi de răs numai, ci mai cu seamă, ca să nu pierdem nici un prilej, când te-om putea scutura — ca să putem râde mai apoi cândva și cu toții, odată tîhniț...

Iubirea de patrie în sine, în esența sa e unul dintre cele mai mărețe și mai rodnice simțiri omenești. Dar în manifestația sa externă, așa cum apare, ori mai bine zis, cum aievea este — prezintă aproape totdeauna, nota celui mai plîngător ridicol!

Il tratăm dar și acest subiect aci, precinstit cetitor. Și n'o să răzi. Cu siguranță nu. Dar te va înflora de cu bună seamă un zîmbet, înscrîpându-ți colțișoarele gurei... și atîc ne ajunge!

Cine-și iubeste țara astăzi la noi?!

El să fie primul, care mă va lavi cu piatră!

Cum?! Nu lovește nimeni?

O știam!

Printre cei, cari își afișează zilnic și în zile de sărbătoare mai ales, eticheta-i pe frunte, — nu căutam lapidatorul!

Lukács — azi el reprezentantul oficial al iubirei de patrie — n'o să fie. Khuen — n'a fost Tisza — nu este. Kossuth, Justh... ori cari mai sunt ceilalți cu toții: dii minore gentium — n'o să cuteze nici unul. Ce i-ar și îndreptăți pe ei — reprezentanți ai celei mai extra — și anti-patriotice clase — să-și ridice brațul?!

Ei și cu ai lor cu toții, nu-i cunoșc decât zâmbetul protector al patriei și gestul ei cel mai larg împărțitor de belșug; ei sunt priponiți de bunăfăcile ei, cum e cănele, care a dat poște unorman de oase în fundul curții, care o păzește... dar care trece totuși în altă țarină să-și roadă prada...

Nu, nu! Cine nu cunoaște și durerile patriei și care nu i-a plâns niciodată lacrimile și care nu s'a svârcolit niciodată în sbuciumările ei — acela nici iubii n'o știe... și nici primul nu va fi, care să arunce piatra asupra-mi!

Cine-și iubeste dar țara?!

De voi mă temeam, cea oaste umilită, a dascălilor dela sate, cărora cu cea mai aspră poruncă a legii vi-s'a poruncit, ca zilnic să propovăduiți neînțelegătoarelor gloate de copilași nevrăstnici, sfîntina mai presus de toate, a iubirei de patrie! Cu toată iubirea de patrie în măreția ei neprihănită va trebui să fie ca înșasi atotputerea lui Dumnezeu: El poruncește ființa credinței, dar nimenea nu îl poate porunci pe El ei!

Și mă temeam de voi, prea mult crezătorilor preoți ai satelor, cari în urma vechilor și mult înțeleptelor orânduiri ale sfîntei biserici, la toată liturgia vă rugați pentru binele și pentru mărirea patriei — cu toatăcu nu arareori s'a întâmplat, ca din ușa altarului chiar să vă înhațe păcălabii, pentru vina neiertată azi a păcatului, că și în afară de aretul sfânt ați îndrăznit, nu numai cu vorba, ci cu fapta chiar, să urniți înainte adevărata ferice și mărirea patriei!

Mă temeam. Căci voi sunteți ai statornicelor sate!

Pe când noi, orașenii, pe cari vrăjmășia vremilor și a orânduicilor ne-au dat ca vecin să ne mutăm, cu anul, cu luna, ba cu ziua chiar — noi am înțeles de mult mîncinosul adevăr al vorbei: că unde-i bine, acolo e patria!

Și de voi mi-era mai groază, cei cari din moși-strămoși, în copii, ați prefermeat în pământ roditor pustietățile nemărginite ale țerii acestei — nu pe seama voastră, ci spre altora totdeauna și i-ați uscat mlaștinile și i-ați lăzuit codrii și i-ați scormonit măruntăie muntților, scoțând bogății fără de seamă — de jofuire iarăși pe seama altora.

Și de voi, cari pribegi pe largul oceanelor fără de țarmuri, îndesiți săratul valurilor înspumate cu sarea cea mai curată a lacrimilor voastre, după nenorocul lăsat în țarina patriei, care va izgonit... de voi, cari din toată picătura sudorilor voastre, faceți fărîniță de aur și răbdați, mai mult chiar decât ar trebui, ca s'o trimiteti întreagă — acasă... de voi fmi era teamă!

Pentru că singuri voi a-ți fi în stare să iubiți patria!

Dar n'o iubiți nici voi. Pentru că nu, și de zece ori nu; n-i în stare nimenea să resimtă măreția iubirei de patrie, cine nu este liber cu adevărat!

Iar cine este cu adevărat liber în țara aceasta — vă întreb?!

Cei din șea, sunt legați de mărșăvenia intereselor lor de atotusufructuanți oprimatori, iar ceștilalți, cu toții — de încălecarea brutală a celei mai patente nelegiurii!

Și am ajuns acolo, că nimica nu-și poate iubi azi patria cu adevărat!

Iar cine-o zice iotuş: e ori nebun, ori prea las ori micinos.

Și cine-o zice totuși — pe acel a-l sfruntează de mîncinos: zuruitul acela student al lanțului nenumăraților paragrafi, cari sub grea și aspră pedeapsă și nefundecată și neiertătoare, își poruncește ție, pacinic, crezător și cinstit cetățean, ca să-ți iubești patria ta cu sfîntenia și curățenia celor mai presus de toate.

Ei, iubeste-o acum!...

Ori, dacă nu — pofteste și rizi!

Sfredeluș.

D-nii deputați dr. Al. Vaida și dr. N. Șerban între alegători.

Joi, în 3/16 Mai, în ziua Înălțării Domnului, se vor ține două adunări naționale în comitatul Făgărașului, una înainte de amiază în Șinca-veche, unde deputatul nostru, dl. Dr. Vaida-Voevod va arăta iubiiților săi alegători, cum stau lucrurile în țară, a doua în Arpașul-de-jos, unde d. Dr. Nicolae Șerban va face acelaș lucru. La amândouă adunările vor lua parte și mai mulți membri ai Comitetului nostru național.

Oltenii vor dovedi și de data aceasta, acum mai ales, când toate sufletele sunt înfrățite, că în comitatul Făgărașului poate să fie un singur stăpîn: Partidul nostru național, ai cărui membri sunt toți românii cinstiți.

Să contribuim la fondul starîștilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa Institutului de credit și economii „Ardeleana” în Orăștie — Szászváros.

Atragem atențiunea cititorilor asupra dării de seamă „Concertul dela Viena”.

Apel. Întîlnirea — la 15 ani după examenul de maturitate — a colegilor absolvați în anul 1897, la gimnaziul gr.-or. român din Brașov. Iubiți colegi! Cincisprezece ani sunt o bună bucată de vreme. Așa că azi abia prin rostul gazetelor dacă ne-om mai putea da de urmă cei, cari acum sunt 15 ani eram atât de strâns legați prin cea mai frățească egalitate. Întîlnirea la 10 ani am scăpat-o. Să nu lăsam trecut prilegiul acestei de 15 ani, căci vremea se duce, trecându-ne nu numai tineretea, dar stîrbindu-ne și numărul. Să ne întrunim dar la 29 iunie st. v. 12 iulie st. n. în Brașov, cu toată dragostea, ce ne legase odată.

Vă rugăm pe toți, cari știți așezarea și adresa altora, să le comunicați și particular despre proiectul acestei întîlniri, ca nimenea să nu ne lipsească.

Anunțările să le faceți de cu bună vreme la adresa: Dr. Victor Bontescu, avocat Hátzseg. Iar programul și celelalte de lipsă o se vi-se vestească la timp.

Cu dragoste colegială: Dr. Mihai Popoviciu, preot Victor Pușcariu, preot militar dr. Virgil Cioban, preot Zenovie Popoviciu, avocat dr. C. Crăciunescu, avocat dr. Candid David, avocat dr. Victor Bontescu.

Serbări în Lipsa. Implîindu-se o sută de ani dela nașterea lui Richard Wagner, orașul natal al marelui compozitor va organiza o serie de mari festivități: în 22 mai se va așeza peatra fundamentală a statuei lui Wagner; în 23 va fi un concert dirijat de Nikisch, iar în zilele următoare se vor reprezenta toate operele lui Wagner în teatrul comunal din Lipsa.

Cununie. Regina Bran din Someș-săplac și Augustin Podoabă din Topa-deșartă își vor celebra cununia religioasă, în 23 maiu n. a. c., la 4 ore p.m., în biserica greco-catolică din Someș-săplac. Felicitări!

Nenorocirea unui Inventator. Mecanicul Artur Molnar din Cinci-Biserici se ocupa cu ideea de a inventa o umbrelă cu care să se poată susține în aer. A și construit el una și ieri a voit să o încerce. S'a urcat deci în turnul de veghe al pompierilor și s'a lăsat la pământ dela o înălțime de 16 metri. Dar mecanismul nu funcționa de loc așa că a căzut la pământ cu o iuțeală vertiginosă și s'a zdrobit îngrozitor. E puțină nădejde că scăpă în viață.

Probabila desărcinare a prefectului Széll din Făgăraș. Ziarele budapestane anunță, că în urma îmbolnăvirii contelui Ioan Haller, prefectul comitatului Odorheiu, în fruntea comitatului va fi chemat faimosul prefect al comitatului Făgăraș, Iosif Széll. Adevărindu-se informația ziarelor ungurești, făgărașenii vor scăpa de-o urâtă belea, — și primul ministru Lukács ar avea un prilej să-și destăinuiească mai clar intențiile față de noi, numind pe noul prefect.

x Gustav Tátray — Orașca-mare, str. Ră Koczky, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenale de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățămîntului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunea și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvese 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

x Adolf Nadler, fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. str. Prater 2. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x Un plăcut spectacol pentru orașul Vârșeț este poziția de mobile a lui Ștefan Sladek, Str. Kudrici 42, lucrate în propria lui fabrică. Se află în mare asortiment, dela cele mai simple până la cele mai luxoase, precum, mobili pentru camera de dormit, salon, sufragerie, birou. Mobile tapitate, fier aramă și piele, apoi plane, tablouri, covoare, perdele, cele mai renumite mașini de cusut, în prețurile cele mai ieftine. Garnituri complete pentru locuințe, hotele, ville și camere de baie, cu condiții foarte favorabile. Recomandăm fabrica aceasta în atențiunea On. Public cetitor, ca înainte de a-și cumpăra mobile să viziteze atelierul lui Ștefan Sladek, convingându-se astfel despre înțelțetea mobilelor lui lucrate cu cel mai perfect gust artistic și cu toate acestea totuși foarte ieftine.

POȘTA REDACȚIEI

Dlul Ș. Șer. Darea de seamă și mulțumita am publicat-o. Cea despre reuniune însă nu o putem da fiind cu creion. Vă rog s'o scrieți cu cerneală și să fie mai scurtă.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Nedelu — Viena. D-l Bettenhausen primește deja 5 exemplare zilnic dela N-rul 86, până atunci primea numai 2 ex.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmáglan.

Fa
NI
Este dove
cafoarte b
și bolnav
de stoma
săturile,
lor — Bro
se po
NESTLÉ

COR

incadrate
foarte potriv
estetic al șco
înlocui model
Se pot căpă
Tipograf

asortată cu to
științifice, de
de scris etc.
brăria e așaz
nese, unde a
Informa
Zriny-uteza 1

D

o vie frun
aproape de
vânzare. Lă
nostru.

M
A

Tot
sec
tot
me
fir

Faina lactata **NESTLÉ**

Este dovedită după o lungă experiență ca foarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vârsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura »Ingrijirea Copiilor« se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

CORECTE (PROPISE)

incadrate cu motive de țesături foarte potrivite pentru dezvoltarea gustului estetic al școlărilor și întru toate vrednice a înlocui modelele străine obișnuite până acum. Se pot căpăta 100 cu cor. 1'60 + porto la Tipografia „DOINA” în Beiuș.

O librărie

asortată cu toffelul de cărți; școlare literare, științifice, de rugăciuni; tot felul de revizite de scris etc. să vinde cu preț convenabil. Librăria e așezată în cel mai bun centru românesc, unde avem școli superioare. Informațiuni la Adm. „Românul” Arad Zriny-uteza 1 a).

De vânzare

o vie frumoasă în Siria, în localitate aproape de piața mare se află o casă de vânzare. Lămuriri dă administrația ziarului nostru.

„Timișana”, Inst. de credit și econ. Timișoara.

CONCURS.

pentru ocuparea unui post de servitor la „TIMIȘIANA”, institut de credit și economii în Timișoara, dotat cu salar lunar de cor. 70.

Reflecții să-și înainteze ofertele direcțiunii institutului până la 20 ort. Postul se va ocupa la 1 Iunie a. e.

Vestire.

Subsemnatul dorind a face o reclamă originală în felul ei ziarelor și revistelor românești din țară și de peste hotare, roagă pe d-nii proprietari și directori — aceasta fiind în interesul d-lor — să trimită la adresa de mai jos titlul, abonamentul anual, data apariției, localitatea și de câte ori apare.

P. G. Poreanu
Calea Victoriei 182
București (România).

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința on. public românesc, că mi-am mutat

cancelaria advocațională

în IV Veres Pálné-u. 26. Cu deosebită stimă:
Dr. Liviu Lința,
advocat în Budapesta.

Caut

un candidat sau practicant de notar

în cancelaria comunei Fofeldea, cu aplicare stabilă. **Aureliu Millea,** notar (Fófeld) u. p. Holemany.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria advocațională a subscrisului: **Dr. Aurel Grozda,** avocat Buteni (Körösbököny).

Ai nimerit,

dacă vrei să cumperi ieftin, apoi să cumperi oroloage de aur și argint și alte giuvaerice dela

noua prăvălie de giuvaerice

din Arad, str. Forray, (în casa Guttman, lângă prăvălia Guttman). Magazin de oroloage Omega elvețiene și alte oroloage de cea mai bună calitate. Asortiment foarte bogat în oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare (wecker). Execut reparări cu garanță de 3 ani. — Rugând binevoitorul sprijin sunt cu stimă:

Gartner József,
orologier și giuvaeriu.

Pești sărați

Taranca, foarte frumoși	1	klgr.	60	fil.
Pești mărunți	1	”	56	”
Deverica, mare	1	”	72	”
Șarani	1	”	72	”

Recomandă proprietarilor de vie și comercianților

Piatră vânăta, prima calitate.

Raffia, frumoasă albă.

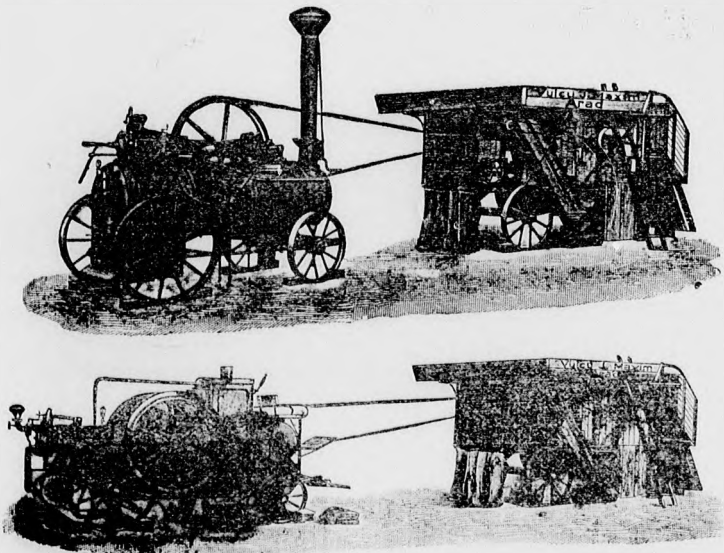
Legătoare de gumă pentru olteu.

Brevetată, calitate foarte bună, mare depozit, cu prețuri foarte ieftine. Expediez oriunde cu trenul.

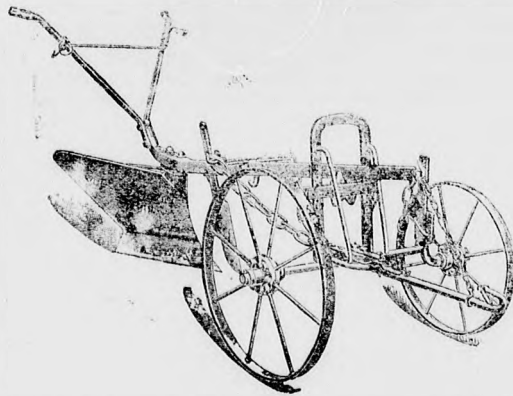
PETROVITS și PANTITS
Vârșeț—Versecz.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini

ARAD, Strada Fábrián László nr. 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o cfeptuese în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagare sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

„BIHOREANA”

institut de credit și economii, societate pe acții în Oradea—mare.

Anunț.

Institutul nostru în adunarea generală ținută la 14 Martie 1912, a decis cu unanimitate urcarea capitalului dela 1.200.000 la suma de 2.000.000 coroane prin o emisiune nouă a 4000 de acții în valoarea nominală de câte 200 coroane.

Intru realizarea acestui conclud, pe baza autorizării primite dela adunarea generală, 1000 acții noue rezervăm pentru acționarii institutului de credit și economii IRINA, care se contopește cu institutul nostru, iară 3000 acții noue ne luăm voie a le oferi prin aceasta pentru cumpărare On. Acționarii ai institutului nostru, pe lângă condițiunile următoare :

1. Fiecare acționar vechiu al institutului are drept să opteze și să subscrie din emisiunea nouă cu prețul nominal de 200 coroane și 10 coroane spese, tot după câte două acții, ce posedă transcrise pe numele său din emisiunile premergătoare, o acție nouă. Abateri dela condițiunea, ca acțiunile din emisiunile premergătoare să fie transcrise pe numele proprietarului actual se admit numai pentru erezii, cari vor dovedi, că proprietarul vechiu a răposat, că ei sunt îndreptățiți să moștenească acțiunile, pe baza cărora exerciază dreptul de optare și că s'a pus la cale procedura de ereditare, dar nu s'a terminat. De sine se înțelege, că și aceasta excepțiune se poate admite numai până la termenul fixat pentru însinuarea optării.

2. Termenul de optare și subscriere pentru acționarii vechi se fixează dela 1 Aprilie până la 1 Iunie 1912, cu acea, ca toți acționarii vechi deodată cu declarațiunea de subscriere, sub urmările pierderii dreptului de opțiune, sunt datori să depună la institut până în 1 Iunie 1912 toate acțiunile lor vechi, pentru care optează la subscriere și să plătească la cassa institutului dela fiecare acție subscrisă din emisiunea nouă 40 coroane, ca prima rată din prețul acțiilor emise și 10 coroane spese.

Acționarii vechi, cari nu au participat la subscriere până la termenul de 1 Iunie 1912 își pierd dreptul de prioritate și favorul de a subscrie acții din aceasta emisiune cu prețul nominal de 200 coroane și 10 coroane spese.

Acțiunile depuse la institut pentru optare se ștampilează cu nota de opțiune și se restituiesc imediat acționarilor, dimpreună cu un titlu provizor de acții, în care se induce plățirea ratei prime și a tuturor ratelor următoare.

3. Prețul de emisiune a acțiilor, conform dispoziției §-ului 9 din statute se plătește în cinci rate treilunare și anume:

a) prima rată dimpreună cu spesele de 10 coroane, conform punctului 2 al acestui anunț este a se plăti deodată cu optarea cel mult până în 1 Iunie 1912.

b) a doua rată până în 1 Septembrie 1912.

c) a treia rată până în 1 Decembrie 1912.

d) a patra rată până în 1 Martie 1913.

e) a cincia rată până în 1 Iunie 1913.

Fiecare acționar are însă drept să plătească mai multe rate, sau toate ratele înainte de termen. În lipsa de plată a ratelor la termenele fixe se aplică dispozițiile §-ului 10 din statute.

4. Acțiunile noue după plățirea tuturor ratelor vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce posedă acționarii vechi, dar la dividendă participă numai cu începutul dela 1 Ianuarie 1914.

Dela plățirea ratelor până la 1 Ianuarie 1914, acționarii primesc după ratele plătite 5% interese, iar după ratele restante solvesc 6% interese de întârziere. Acționarii însă, cari vor plăti valoarea întreagă a acțiilor din emisiunea nouă încă înainte de finea anului 1912, se vor bucura de favorul, că după aceste acții o să primească dividendă regulată deja cu începutul de 1 Ianuarie 1913.

Eliberarea acțiilor noue va urma numai după plățirea prețului întreg al acelor.

5. Acțiunile, cari vor rămânea încă neplasate după exerciarea la timpul său a dreptului de optare și după escontentarea acționarilor institutului „ARINA”, se vor vinde din mână liberă cu un preț mai urcat, care îl va fixa direcțiunea conform valorii interne ce o reprezintă acțiunile, luând în considerare fondurile, de cari dispune institutul. Asemenea tot direcțiunea va fixa ratele și termenii de plată ai acestor acții.

Onorații acționarii, cari doresc să mai cumpere acții din emisiunea nouă și peste numărul acțiilor câte au drept să opteze, sunt rugați, ca deodată cu trimiterea declarației de optare să binevoiască a ne aviza, câte acții noue ar mai dori să cumpere, deoarece am dori, că și la cumpărarea acțiilor rămase să fie preferiți acționarii institutului.

Dat în Oradea-mare, la 21 Martie 1912.

DIRECȚIUNEA
institutului de credit și economii
„BIHOREANA”.

In lucrătorea electrotetehnică și mecanică și institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK
Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chemico-fizice, monometre și executarea brevetelor. Cântare de precizie pentru formațiuni drogierii și aurari. Instalări de lumație și soner (c lopețele) electrice, telefon de casă pe spe lângă prețurile cele mai ieftine.

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE
:: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::

Rezolvă în mod foarte culant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijloc este împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBÁDER ADOLF
birou de mijlocie conces. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS”
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

„Harem“

cea mai bună gumă
1 duzină 4 coroane.

In Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa
Andrássy-tér nr. 20.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trușesti sunt atrofiate și cari în urma ușurintei din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui a oamenilor să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci spol va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trușesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodu său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotență), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceea ce privește cura, departarea nu este pedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fiecăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând de la 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m.)

Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat
ARAD, str. Teleki nr. 19.
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

Ces. și reg. privilegiatele
**Bandage pentru
surpături**
cu pelote de gumi pneu-
matică, sunt cele mai
perfecte.

Corsete pentru doamne
și domni, în toate
cazurile de vătămături și
morburii ale părților cor-
porale inferioare.

Ciorani de gumi pentru
sgărcituri
de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale
în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru marș și sprijinit
(cârji).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. A pa-
răte ortopedice pentru
băieți și fetițe, precum și tot soiul de articli pentru
sanatorii se confecționează după cele mai nouă siste-
me și mai modernă tehnică cu prețuri moderate
originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate,
cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de
folosință se trimit la cerere *gratuit și franco* de
către „Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și spe-
cialități medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov.
Koronaherczeg-ut. 17.

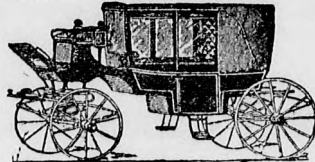
Fondată 1878.

Telefon 13—76.

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni
de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
fabricant de trăsuri și au-
tocaroserie
: furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de
trăsuri și calese noi și folosite.
Atelier de reparatură. Ateliere de faurie,
rotarie și de lustruit.

In atențiunea celor-ce zidesc!

Am onoare a aduce la cunoștința
on. public, că reîntorcându-mă
acasă după 8 ani de experiență
câștigată în America, am des-
chis aici în loc, pe strada József
föhereg nr. 1 (lângă „Victoria“)

un birou de arhitectură.

Primește totfelul de construcțiuni
în branșa arhitecturii, precum
și transformări conform cerințelor
moderne. La dorință servese cu
planuri și prospecte. La dorință
merg și în provincie. — Cu deo-
sebită stimă:

IOAN CLAITI

zidar diplomat

ARAD, strada József-föhereg nr. 1.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului „Pop. Rom.“

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTINȚA ON. PUBLIC ROMĂ-
NESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE,
DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PĂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE
CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PĂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, COR-
SETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

Telefon 387.

BRAUN N. ANTAL

Arad, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu
văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voiesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra *varului* de prima calitate, *cement, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de cement* pentru pavaj. — Productele **fabricii sale de ghips** din Baia-de-Criș le ține acuma în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul on. public:

Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**

Martics și Pák

croitori pentru domni

Arad, str. Weitzer János nr. 7. (Palatul greco-cath).

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că croitoria noastră din strada **Andrássy nr. 8 cu începere dela 1 Mai am mutat-o în strada Weitzer János nr. 7** în palatul gr. cat. (mezanin). Aducând aceasta la cunoștința on. public rugăm să fim onorați și pe mai departe cu binevoitorul sprijin al onoratului public. — Cu deosebită stimă:

MARTICS și PÁK,
croitori pentru domni.

Arme de vânătoare

sistem Novotny,
Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, cetera, harmonice. Binoeluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate modern de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitatea cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY”

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și din jur, că din 1 Aprilie n. începând am luat în primire

Hotelul „Fekete Sas” („Vulturul negru”)

din **Maria-Radna** (în Piață). Mă voi nizuți ea prin cele mai bune mâncări precum și vinuri curate de podgorie, bere galbenă și neagră să câștig deplina mulțumire a on. public. — Odăi curate și sănătoase pentru călători. — Local de întâlnire pentru excursioniști.

Rog binevoitorul sprijin al onoratului public:

Szász Péter, ospătar și măcelar.

Doar n'a mâncat ceapa corii?

să cumperi *gramafon* ori *eufon* în rate cu prețuri întreite, când eu dau *gratis un eufon* de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. *Gramafon* mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de *Pathefon* și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

Schimbare de prăvălie de pălării.

Aduc la cunoștința on. mei mușterii și on. doamne, că vechea și cunoscuta mea

prăvălie de pălării de modă

începând cu ziua de 8 Mai n. am mutat-o în ARAD, strada Weitzer János nr. 5.

Rugând și pe mai departe binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu stimă:

LICHTIG IRMA, urm.

Mult stim. doamnă!

Am onoare a vă aduce la cunoștință, că pentru

atelierul meu de pălării pentru dame

mi-au sosit cele mai noi pălării — modele din Paris și Viena. Vă rog foarte mult st. doamnă, să binevoiți a-mi cereți bogatul meu magazin, onorându-mă cu on. d-voastre comande, asigurându-vă anticipativ despre serviciu foarte solid și cu prețuri moderate.

Rugându-vă pentru binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

LĂZĂR C.

atelier pentru pălării la modă
ARAD, strada Andrássy (palatul minorităților).

Mare asortiment de pălării de doliu. Comenzile de pălării de doliu se execută în decurs de 12 ore.

public din
cepând am

egru")

ni nizu ca
vinuri cu-
ă să câștig
i curate și
e întâlnire

public:

celar.

corii?

cu prețuri
de concert
blăci duple
lângă ga-

olăci.

dăr

uzicale

nr. 27.

uri.

rii.

on.

ă

o în

rijin

rm.

dame

și Viena.
erceta bo-
ande, asi-
cu prețuri

c.

i la modă

pălării de

**Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :**

**HERZOG
SÁNDOR**

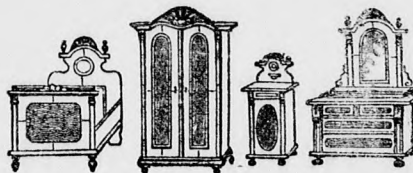
ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Nou atelier

de măsărie!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Arad, strada Wesselényi nr. 1 mi-am deschis un atelier de tâmplărie pentru zidiri și mobile.

Primesc spre efectuare: lucrări pentru zidiri, mobile, portale și aranjamente de prăvălii corespunzătoare pentru timpul prezent în executare modernă, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul on. public semnez cu toată stima:

IOAN PAPP, măsar de mobile și zidri.
ARAD, strada Wesselényi nr. 1.

3¹/₂ MILIOANE COROANE!

poate câștiga fiecare, cumpărând următoarele lozuri:

- 1 Obligațiune de câștig cu premie convertită dela Banca Hipotecară Ungară.
- 1 Obligațiune de câștig cu premie dela Prima Cassă de păstrare Pestană din patrie.
- 2 lozuri Sanatorul Regina Elisaveta.

12 TRAGERI ANUALE și anume:

5 Februarie, 25 Februarie, 1 Martie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 1 Iulie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 1 Noemvrie și în 27 Decemvrie.

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Cor. 1.000.000—, 500.000—, 400.000—, 300.000—, 2 câștiguri de 200.000—, 100.000— și 75.000 etc.

Acestate 4 bucăți lozuri le vindem de prezent pe lângă:

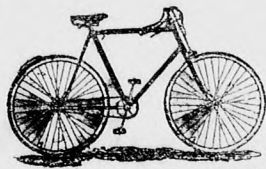
48 rate lunare à 10 coroane

După primirea ratei prime imediat trimitem cumpărătorului Lista legală de rate, în care este indicată seria, numărul și litera lozurilor vândute, pe baza căreia va participa respectivul la toate tragerile viitoare și eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. După fiecare tragere controlăm punctual toate lozurile vândute de noi și eventualele câștiguri le vom aviza telegrafice și intrucât e posibil chiar și telefonice st. noștri cumpărători. Rata primă e mai bine a ni-se trimite prin mandat postal pe a cărui cupon trebuie indicată legibil și punctual adresa cumpărătorului. Spre a ni-se putea trimite ratele viitoare gratis fără porto și alte spese postale, trimitem fiecărui cu ocaziunea estradării listei de rate și ceuri postale. Toate eventualele câștiguri se espiătesc în bani gata la Cassa noastră. Nici un moment să nu trăgănați cu comanda.

Noroc fără sfârșit și fără ntel un risle.

Orice pierdere este exchisă, numai și numai de câștig poate fi vorba. Toate comanda sunt a se adresa către

USTREDNA BANKA UČASTINNY SPOLOK
Budapesta, VI. Váci-körut 31.

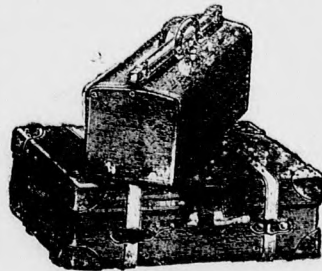
Dacă pentru banii d-tale
voiești să cumperi marfă bună
! pe lângă plătiri în rate !
și dacă eventual ai lipsă de

mașini de cusut, revolve,
sau orice geamantane pen-
tru călătorie acestea să le
cumperi în **ORADEA-MARE**
piața Szent László în prăvălia
lui

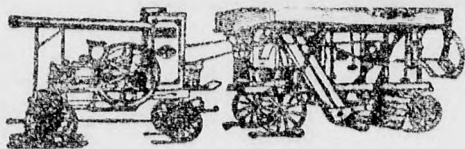

Kalenda János

unde se află singurul magazin de renumitele biciclete HELICAL și PUCH. Tot aci se mai află și mașini de frământat „IDEAL“, precum și mare atelier pentru reparaturi.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Locomobile de benzin și Garnituri
de trierat cu motoare complete.
Motoare de sine mișcătoare. Mo-
toare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: **Timișoara-Iosefin,**
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinei fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

130 filiale
în țară și
străinătate**Ghetele
„TURUL”**

sunt de primul rang
elegante și convenabile!

Cea mai mare fabrică de ghete din țară

„TURUL” soc. pe acții

în TIMIȘOARA.

Filiala:

ARAD, Andrassy-tér 13.
Palatul Minorităților.

„RADIÁL”

societate pe acții pentru construirea de mori. (Malomépítészeti részv.-társaság.)

Adresa telegrafică:
Radiale Budapest.

Budapest, VI., Szabolcs-utca 6. SZ. Telefon: 125—23.

Pe baza celor mai bune recomandări dela morile ungurești
austriace și streine, precum și în baza multelor referențe

Recomandăm:**Sitele-Radial, model 1911,**

cari se află de potrivite la

ori-ce măcinat și acoardă multe avantaje

prin faptul că se poate regula după plac, pentru
diferite trebuințe. — Catalog și deslușiri gratuit.

Expediție repede!

Mașini, piese pentru mașini, garnituri complete pentru mori și hambare, mașini pen-
tru curățirea acestora, mașini de transport precum și garnituri de transmisie a energiei.

In atenția

TEOD

ZIDAR DIP

ARAD, Str.

Cu onoare în

in branș

execut tot felul

de ziduri vechi,

și școli, precum

Cu planuri

cât se poate de

atât în loc, cât

într-un on. public

BICICLETA

de renume mondial

THE CHAMPION

și PREMIER

cu osie campanilară

roată automată (cu f

ranș de 3 și 5 ani

acci o ridicare de p

precum și părți ale

pumnă interioară și e

ampe, pedale, lanțu

urma circulației ma

rimite și în provin

cumpărări

Láng

marecomerciant c

Budapest,

Filiale: Boross-tér 4

Catalogul de lux cu

GEOR

ARAD,

D-na SZ.

lucrează în timp

său de BRO

trusouri

bărbați și

și cu

albe

cr

turi,

millier

divan, se

cu preț iefti

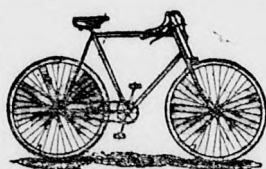
Domnișoare s

In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încuștințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servese cu prețuri
 cât se poate de moderate. Comandă primesc
 atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprin-
 jial on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

BICICLETE
 cu renume mondial:
THE CHAMPION
 și **PREMIER**

cu osie campanilară,
 roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă ga-
 ranții de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără
 nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor
 precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, a
 pună interioară și exterioară prima calitate, sonerie,
 lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În
 urma circulației mare unde în toată Autro-Ungaria
 trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La
 cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

marecomerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körút 41.
 Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körút 6.
 Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1911. 22 Aprilie		ACTIV		1912. 14 Aprilie 21 Aprilie	
171 420 738	{ 121 812 738 Rezerva metalică aur 156 366 468 49 608 000 » trafe aur 61 958 000 }	218 485 590	218 324 468		
1 414 841	Argint și diverse monete	898 904	909 815		
93 297 107	Portofoliu român și străin	181 478 931	180 588 531		
23 005 591	{ *) Impr. pe ef. publice 6 988 600 » In cont curent 8 618 411 }	14 869 253	15 607 011		
11 999 789	Efectele capitalului social	11 999 791	11 941 791		
17 885 442	Efectele fondului de rezervă	17 548 077	17 528 077		
4 285 121	» » amort. imob. și mașin. de imprim	4 198 321	4 192 821		
6 021 394	Imobile	6 097 867	6 097 867		
736 022	Mobilier și mașini de imprimerie	799 288	801 625		
720 268	Cheltuieli de administrațiune	779 331	788 992		
112 634 715	Depozite libere	103 921 955	104 953 255		
17 104 563	Conturi de valori	23 161 097	20 376 127		
64 714 021	Conturi curente	68 713 762	72 672 496		
525 239 612		652 952 167	654 782 876		
	PASIV				
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000		
30 235 189	Fond de rezervă	32 161 090	32 381 958		
4 453 394	Fondul amort. imobiliil. mobil. și mașin. imprim.	4 742 402	4 766 612		
338 606 036	Bilete de bancă în circulațiune	466 060 800	467 462 52		
1 378 476	Dobânzi și beneficii diverse	1 696 787	1 824 285		
112 634 715	Depozit de retras	103 921 955	104 953 255		
25 931 808	Conturi diverse, sold	32 369 133	31 394 246		
525 239 612		652 952 167	654 782 876		
	Scomptul 5% *) Dobânda 5%				

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar
BRAȘOV,
 Strada Mihael Weiss 10.
 casa proprie.

Deposit de cele mai
 nouă stoffe indigene
 și din streinătate.

SERVICIU PROMPT!
PREȚURI SOLIDE!

ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul
 său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI,**
 trusouri complete pentru femei,
 bărbați și copii, lucrate artistic
 și cu gust. — Brodării
 albe și colorate, lu-
 crări cu aur, albi-
 turi, batiste, servete,
 millienuri, perini pentru
 divan, se află gata și se vând
 cu preț ieftin, — se află și nelucrate.
 Domnișoare se primesc spre instruire.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

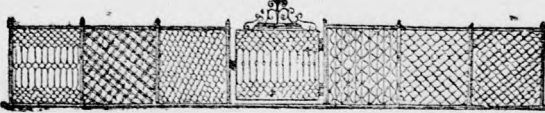
Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA.
FABRIC.

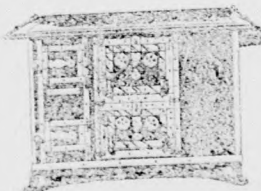
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou
 a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe ga-
 ranție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite
 spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt
 bătute de o lăture fiind astfel scutite de crape. — Sunt recomandate cu
 deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dânsul inven-
 tate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea su-
 perioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv,
 mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
 cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal
 în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. —
 Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare,
 — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și
 spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curențe ilustrate trimit gratuit.

Prima fabrică în Ungaria
de nord alui Kozár Lajos

pentru tesutul și impletirea sirmei (drot), Ingrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de
 lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptorașe în **UNGVAR**. Fabrică totfelul de garduri
 din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țes-
 ături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trestie impletită pentru pla-
 fond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea
 lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, cori-
 doare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier
 scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ
 din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (spar-
 herturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pom-
 poasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colori
 sau albe. Prospect trimit gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

Numărul telefonului 23.

Ujj János,

stabiliment industrial de ciment,
în Kisjenő-Erdőhogy și Nagyzerind.
(Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj,
plăci de marmură artificială, terrazzo și
mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi,
țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub
sobe, vâlcis de ori-ce lungime, etc. etc.

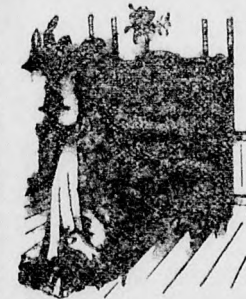
Accest stabiliment lucrează și proiecte
de cheltulali și planuri pentru poduri,
de beton cu construcție de fer și pen-
tru betonizarea trotoarelor.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa
primă ca: cu-
țite de bu-
zunar, bri-
ciuri de
ras, sâr-
feci de o-
țel, instru-

mente chirurgice, tacâmuri, unelte de gră-
dină, bantaje; legături la cararea mor-
burilor se efectuează prin oameni experți.
Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni
artistice, picloare și alte aparate ortopedice,
preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări
se efectuează garanție de oameni experți.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani.
Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj — Kolo'zsvár,
Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

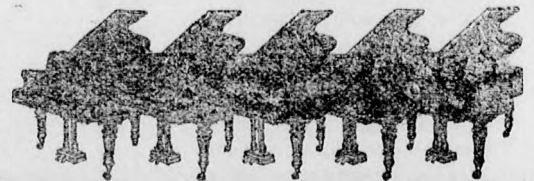
Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.
Efectuează reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acurateță.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpă-
rătorilor. — Telefon 419.

PEPINIERELE
VÁSÁRHELYI & HAJDU

BIHARDIÓSZEG.

Un milion vițe americane altoite cu și
fără rădăcini de 1 an și 2 ani.

Cultivează și liferează cele
mai alese soiuri: *Komâne,*
Franceze și Ungare. — Ser-
vește cu cele mai renumite
vițe de *Delaware* produ-
cătoare de cel mai fin și
bine plătit vin, recunoscut
în lume. — Comandele se
efectuează prompt și în ca-
litate inecceptionabilă ga-
rantață, cu 30—40% mai ieftine ca la
toate pepinierele din Ungaria și România.
Vițele noastre toate sunt autentice, selec-
ționate, dezvoltate, cu rădăcini mari și vi-
guroase ca de 2 ani, lăstară crescute peste
50—100 cm. și portaltolul în perfecta stare
a sănătății, după cum testează certificatul
din *Catalogul* mai recent, care la cerere
se trimite ori și cui gratis și franco. —

Este în interesul or. public, că fiind cererile foarte multe, să
grăbescă cu comenzi spre a putea avea varietățile dorite. La
cerere sunt rugați a ne adăsa adresa exactă și că în care ziar au
ce în numărul nostru.

Telefon 982.

Balog Sándor,

cárnățarie și depozit de șuncă
de Praga.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

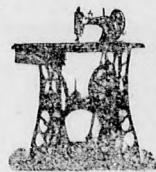
Șuncă de Praga,

calitatea cea mai bună,
fără s, care e cea mai
preferabilă comercianți-
lor, — putându-se tăia
excelent.

Recomandă diferite soiuri de cárnă-
țării cu prețuri ieftine — Catalog
trimite gratuit.

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

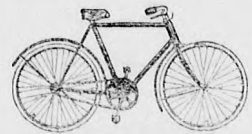
CUCHT HUGO
mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becher 6.

DEPOZIT de renumite mașini *PFÄFF*
pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat.
MAȘINI de cusut *PHÖNIX* și *NEU-*
MANN, biciclete *STRYA* și *WAFFEN* toate
partile constructive la mașini de cusut și
biciclete cu prețurile cele mai ieftine.

ATELIER pentru reparaturi foarte bine aran-
jate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie,
lămpi de buzunar aparate de electricizat.
IN ATENȚIUNE: nu tin agenți voiajori și
așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și
agenții acestora trimiși pe sate nu stau în
nici o legătură.

Primul atelier de biliarde din Braşov

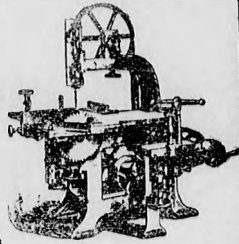
MERTH JÁNOS,
Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregăteşte din material excelent şi uscat totfelul de biliarde, în stilul cel mai modern, primind pe lângă preţuri foarte moderate şi reparaturi.

Orova Károly,

inginer-mechanic diplomat.
Budapest, V., Kálmán-utca 24.
Telefon 146-38.

Reprezentantul fabricii de lucrare a lemnului de specialitate **TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.**

Specialităţi: Herestraie rapide şi cu două tăişuri, instalare completă de herestraie cu aburi şi uzine. Garnitu pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur.

Mare depozit în maşini şi unelte pentru lucrarea lemnului pe seama măsurilor şi inginerilor.

Condiţiuni favorabile de plată!

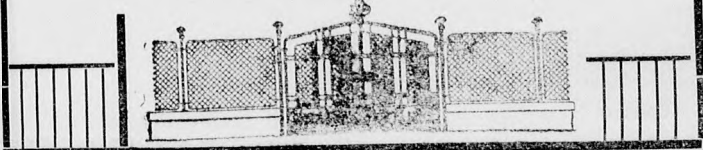
Catalog trimis gratis

Pásztori Sándor,

fabrică de împletituri, matraşe din sârmă şi rolete de fier.

Braşov-Brassó, Strada Spitalului 32.

Grilaje şi porţi fabricaţie proprie, execuţie simplă şi frumoasă, matraşe din sârmă cu rame de fier ori lemn, paturi de închis cu matraş cu arcuri, cea mai bună calitate. Împletituri şi grădele pentru mori şi fabrici, pentru scopuri economice şi de gospodărie. — Coşuri de sârmă, gratare, sârmă împletită, ob'oane, coteţe şi alte lucrări de branşe, se execută pe lângă preţurile cele mai ieftine. Catalog ilustrat gratuit şi franco.

STILLER JÓZSEF

fabrică de dulapuri de gheaţă brevetate :

Fabrica şi biroul : Budapesta, VII., Kazinczy-utca 6 b. Telefon :12-83. (Mai înainte în Nagydiofa-u. 22).

Recomandă dulapuri de gheaţă scutite prin lege, cea mai bună construcţie pentru răcirea berei, apei, untului, cârnii pentru trebuinţe gospodăreşti, maşini şi rezervoare de îngheţată, instalaţii pentru bolte şi cele mai noi conditoare. CATALOG ilustrat despre articolele anunţate mai sus şi despre răcitoarele pentru carne şi bucate, recitoare cu aer condensat pentru bere, la cerere se trimite gratuit şi porto franco.

Unicul proprietar :

Stiller József,

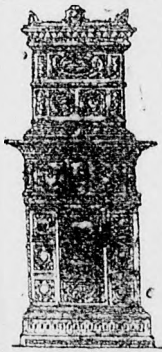
BUDAPESTA, VII., Kazinczi-utca nr. 6/B.

Pentru a preveni eventuale greşeli, atrag atenţiunea on. clienţi, că fabrica mea de dulapuri de gheaţă, există de 36 de ani şi să nu fie confundată cu alte fabrici de aceasta branşă, dar de dată mai nouă.

Cu stimă: **STILLER JÓZSEF.**

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atenţiunea on. public că primeşte pregătirea a ori-ce fel de

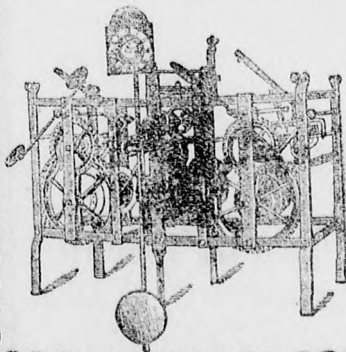
cuploare

descărcare şi zidirea vetrelor de fert cu preţuri convenabile şi pe lângă serviciu prompt şi conştiinţios.

Comandele se execută imediat.

Papp K.

orologer de turnuri, lăcătuş artistic, de zidiri şi masini lucrări de aramă.

Teria Erzsébetváros,

TELEFON 1-2-10

CONSTRUCŢIE DE TURN
construcţie nouă şi solidă pentru arcuri şi şcoli, precum şi araturile astorfel de oroage să efectuească conştiinţios şi ieftin. Preliminare de spese gratuite.

Pregăteşte Maşini pentru fabricarea de gheaţă, pentru răcire, aparate de ars rachie şi fabricarea berei, aparate de mare presiune şi reparatiile necesare, cu preţuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

Să ne credeţi că este în interesul D-tră dacă comandaţi coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oţel-diamant, coase rele şi mol nu se găesc între ele. Pentru trănicia fiecei bucăţi garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Preţul : 1 buc. 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase **Koronagyémánt** Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Bittenbinder József,

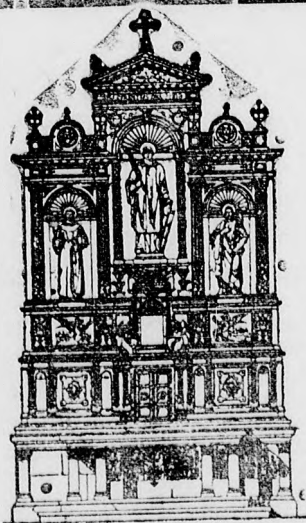
sculptor şi arhitect de altare

Temesvár-Erzsébetváros

Hutyu utca 61 szám (casa proprie).

Face totfelul de mobilier de biserică, aşa ca: Iconostase şi altare, statui de piatră şi lemn, amvoane şi scaune de spovedanie, Siciul Domnului, Grota Mariei de Lour, cristelniţe, icoane de staţiune, sculptură în relief sau pictură, strâni, pictură de biserică şi altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane şi statui, aureşte şi marmorează. Preţ curent, preliminar de spese şi planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

**Păziți-vă de
imitațiuni!**

Deoarece în prezent imitațiile mașinilor noastre de cusut, dar mai cu seamă mașinile noastre de sistem mai vechiu sunt recomandate ca „SINGER”, ba chiar ca „adevărate mașini SINGER”, atragem atențiunea publicului, că orice fabricații recomandate în felul acesta **nu sunt mașini de cusut veritabile Singer și acele nu sunt ale noastre.**

Renumitele mașini de cusut originale Singer, Wehler și Wilson se pot căpăta numai în magazinul nostru ori prin agenți noștri; cine voințe deci să cumpere mașini de cusut, totdeauna să întrebe hotărât, că mașina de cusut este ea oare dela firma noastră și să nu vă mulțumiți cu răspunsuri nehotărâte.

SINGER Co. societate pe acții pentru mașini de cusut

ARAD, strada József főherceg nr. 9. Casa cont. : Porcia :
(vis-à-vis de biserică).

Filiale în toate părțile țării.

Prăvălie nouă!

PREVARITURA és MANDL

PRĂVĂLIE DE ARTICLI DE MODĂ PENTRU

BĂRBAȚI ȘI FEMEI, PRĂVĂLIE DE ALBITURI

BISERICA-ALBĂ (FEHÉRTEPLOM) str. Vásár nr. 68.

Aducem la cunoștința on. public din BISERICA-ALBĂ și jur, că în magazinul nostru de articli de modă pentru bărbați, femei și de albituri se capătă următoarele mărfuri excelente și moderne cu prețuri fixe foarte ieftine:

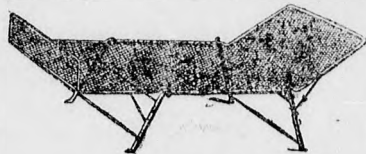
ARTICLI PENTRU BĂRBAȚI: cămeși albe și în culori, pantaloni albi, gulere, manșete, cravate, năframuțe, mănuși de ață și de piele, cioropi, bastoane, ploiere, tabachere, pungii, etc.

ARTICLI PENTRU FEMEI: cămeși, halaturi, gulere brodate, năframuțe, cioropi, rocuri brodate, mănuși de ață și de piele, ploiere, parasole, corsete veritabile franceze, voaluri pentru mirese și pentru față, reticule, jupoane, șorțuri.

ARTICLI MĂRUNȚI: dantele, toffelul de mătăsuri pentru decoruri, precum și toffelul de articli mărunți.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.

PROHÁSZKA JÁNOS
FABRICANT DE MOBILE DE FER ȘI DE ARAMĂ
Budapesta, VI., str. Gróf Zichy Jenő nr. 46.

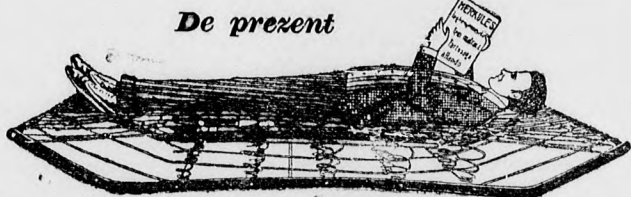

Durmitul sănătos lungeste viața!

Mai înainte

De prezent

Aparat ușor și veritabil de aramă, liber de insecte și de praf cor. 18—
Matrațe de sistem vechiu, cu corzi așezate se reparază ieftin.
Matrațe cu corzi din fier Cor. 17—
Paturi de fier cu decorație de aramă, cu matrațe din fier 32—
Paturi de aramă cu matrațe din fir bun 72—
Paturi de fier cari se pot închide, cu 3 matrațe 17—
Matrațe de fir cu cadre de fier, executate bine 11-50
Matrațe de fier în cadre de lemn 7—

Vânzare de mobile de fier și aramă cu prețuri foarte ieftine.

S'a deschis

băile situate pe teritoriul cel mai frumos din comitatul Aradului, cu apa cea mai sănătoasă și aierul cel mai curat, provăzută cu tot confortul:

„Băile dela Moneasa”

unde se găsește apă de cură din izvoare calde naturale de conținut feros, cură de apă rece, hotel, ospătărie, muzică țigănească stabilă, loc de tennis, cofetărie și alte locuri de distracție. Stațiune interurbană și de cale ferată. Camere în hotel se capătă dela 1 cor. 20 fil. în sus. În ospătărie în tot timpul se capătă mâncări foarte gustoase, vinuri excelente de podgorii, bere răcită în gheață și alte beuturi răcoritoare, cu prețuri ieftine pe lângă serviciul cel mai conștiințios.

La dorință direcțiunea băilor servește cu prospecte și alte explicații.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu

Deosebită stimă:

Németh István,

arendatorul băilor și ospătar.